

Elnöki tájékoztató az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2025. évi tevékenységéről¹

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület több mint másfél évszázada vállal meghatározó szerepet az erdélyi magyar tudományos élet szervezésében és intézményes kereteinek fenntartásában. Küldetésének középpontjában a magyar nyelvű tudományosság művelése, támogatása és tovább örökítése áll, különös tekintettel az erdélyi magyar közösség kulturális és tudományos értékeire.

E feladat ellátását az EME összetett intézményi struktúrára építve végzi: saját kutatóintézet, tudományos könyvtár és kéziratár, digitális adattár, szakosztályok, fiókszervezetek, ifjúsági közösségek és könyvkiadó működtetése biztosítja a tudományos munka folytonosságát. Az Egyesület tevékenységének kiemelt területe a kulturális örökség feltárása, megőrzése és közzététele, valamint az új kutatási eredmények bemutatása és hasznosítása.

Az EME működését a szakmai autonómia, a minőség iránti elkötelezettség, az együttműködés és a közösségi felelősségvállalás határozza meg. Ezek az alapelvek irányítúként szolgálnak mind a tudományos tevékenység, mind a közösségépítő munka során, hozzájárulva az alkotómunka és a tudományos teljesítmény társadalmi elismertségének erősítéséhez.

2025-ben az Erdélyi Múzeum-Egyesület – sajátos, többpilléres működési modelljét megőrizve – ismét sokrétű és tartalmában gazdag programkínálatot valósított meg. A kutatási, könyvtári, kiadói és közművelődési tevékenységek megvalósítását a normatív támogatások, valamint a sikeresen elnyert pályázati források egyaránt segítették, lehetővé téve az intézményi célok következetes érvényesítését és a szakmai tervek megvalósulását.

Tisztelet elődeink előtt

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2025-ben is tisztelettel búcsúzott több tagjától, akik munkásságukkal maradandó értékeket hagytak az erdélyi magyar tudományos és kulturális életben.

1 | E tájékoztató elérhető az Erdélyi digitális adattárban (EDA): <https://eda.eme.ro/handle/10598/34726>.
A hozzá tartozó képes bemutatón uo. tekinthető meg: <https://eda.eme.ro/handle/10598/34727>

Januárban elhunyt Dukrét Géza² nagyváradi helytörténész, aki elkötelezett kutatómunkájával gazdagította a partiumi és erdélyi helytörténeti ismereteket. Áprilisban búcsúztunk Jancsó Árpádtól, a vasúttörténet és a műszaki örökség kutatásának kiemelkedő alakjától.³ Májusban elhunyt Filep Antal néprajzkutató, az Erdélyi Múzeum-Egyesület tiszteleti tagja,⁴ akinek életműve meghatározó része az erdélyi és ősszmagyar néprajztudománynak.

Emléküket tisztelettel megőrizzük, munkásságukat az Erdélyi Múzeum-Egyesület közössége hálával és megbecsüléssel tartja számon.

Akikre büszkék vagyunk

(Díjak, kitüntetések és szakmai elismerések 2025-ben)

2025-ben az Erdélyi Múzeum-Egyesület munkatársainak és tagjainak tudományos, kulturális és közösségépítő tevékenységét számos rangos hazai és nemzetközi elismerés igazolta vissza. Ezek a díjak nemcsak az egyéni teljesítmények értékét jelzik, hanem azt az intézményi és közösségi háttérrel is, amelyet az EME több mint másfél évszázada biztosít az erdélyi magyar tudomány és kultúra művelői számára.

Az év során több kiemelkedő országos és nemzetközi rangú elismerésben részesültek az EME-hez kötődő személyiségek. Egyed Emese költő, író, irodalomtörténész, az EME Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztályának elnöke 2025 januárjában Erdélyi Magyar Kortárs Kultúráért díjat vehetett át,⁵ majd kiemelkedő irodalmi és irodalomtörténeti munkásságának elismeréseként József Attila-díjban részesült.⁶ Az Akadémikusok Gyűlése 2025 májusában az MTA külső tagjává választotta Tanczos Vilmost,⁷ egyetemi tanárt, az *Erdélyi Múzeum* folyóirat szerkesztőjét. A marosvásárhelyi magyar orvostudomány meghatározó alakját, Brassai Zoltán belgyógyász professzort⁸, az Erdélyi Múzeum-Egyesület tiszteleti tagját és volt alelnökét a rangos Miskolczy Dezső-emlékplakettel tüntették ki. Az év végén, a Semmelweis Egyetem Dies Academicus ünnepségén Genersich-díjat kapott Sipos Gábor,⁹ az Erdélyi Múzeum-Egyesület alelnöke.

A tudományos és kulturális közélet szélesebb összefüggéseiben is több elismerés erősítette az EME jelenlétét. Kolozs megye díszpolgári címével tüntették ki Uray Zoltánt,¹⁰ az EME alapító és tiszteleti tagját, több évtizedes tudományos és sportéleti munkássága elismeréseként. Székelyudvarhelyen Dávid Gyula irodalomtörténész vehette át a Legprimább Polgár díjat,¹¹ míg Pozsony Ferenc néprajzkutató a Háromszék kultúrájáért

2 | <https://www.eme.ro/hir/elhunyt-dukret-geza-nagyvaradi-helytortenesz-egyesuletunk-tagja>

3 | <https://www.eme.ro/hir/elhunyt-jancso-arpad>

4 | <https://www.eme.ro/hir/elhunyt-filep-antal-neprajzkutato-az-eme-tiszteleti-tagja>

5 | <https://www.eme.ro/hir/erdelyi-magyar-kortars-kulturaert-dijat-kapott-egyed-emese>

6 | <https://www.eme.ro/hir/jozsef-attila-dijat-kapott-egyed-emese-az-eme-bolcseszeti-nyelv-es-tortenettudomany>

7 | <https://www.eme.ro/hir/az-mta-kulso-tagja-lett-tanczos-vilmos-egyetemi-tanar-az-erdelyi-muzeum-folyoirat-szerkesztoje>

8 | <https://www.eme.ro/hir/brassai-zoltan-professzor-miskolczy-dezso-dijban-reszesult>

9 | <https://www.eme.ro/hir/genersich-dijban-reszesult-sipos-gabor-az-eme-alelnoke>

10 | <https://www.eme.ro/hir/kolozs-megye-diszpolgarava-avattak-uray-zoltant>

11 | <https://www.eme.ro/hir/legprimabb-polgar-dijban-reszesult-david-gyula>

díjban részesült hetvenedik születésnapja alkalmából.¹² Bernády-emlékplakett díjat kapott Hollanda Dénes professzor,¹³ az Erdélyi Múzeum-Egyesület alapító tagja, több évtizedes mérnök-tanári, egyetemszervezői és közösségépítő tevékenységéért. Kolumbán József matematikust, az MTA külső tagját Gr. Mikó Imre-emléklappal tüntették ki.¹⁴ A Magyar Kémikusok Egyesülete különdíjjal jutalmazta Bogyor Andrea doktoranduszt,¹⁵ míg a Pápai Páriz Ferenc-emlékdíjak átadásán Széman Péter részesült elismerésben.¹⁶ A Sára Sándor emlékére meghirdetett Lakiteleki Filmszemlén díjazták Miholcsa Gyula *Bolyai Farkas* című alkotását.¹⁷

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület intézményi keretein belül is számos díj és elismerés került átadásra az EME közgyűlésén, illetve a Magyar Tudomány Napja ünnepi megnyitóján.

A szakosztályi és szakmai közösségek keretében szintén számos elismerés született. A Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály Debüt díjjal ismerte el Nyulas Dorottya és Szász Hunor¹⁸ munkáját. A Fiatal Műszakiak Tudományos Ülésszakán Gyenge Csaba-emlékdíjat kapott Gergely Attila Levente,¹⁹ Maros Dezső-díjban részesült Sánduly Annabella.²⁰ A Műszaki Tudományos Ülésszakon Jenei Dezső-emléklappal tüntették ki Domokos József²¹ egyetemi docent, dékánt. A Matematika és informatika alkalmazásokkal konferencián Farkas Gyula-emlékérmet kapott Bálint Attila Sándor, Csomós Róbert és Forgács István.²²

Az elismerések együttesen jelzik, hogy az EME olyan szellemi közeg, amelyben az egyéni teljesítmények intézményi és közösségi értelmet nyernek. Ezek a díjak nemcsak a kitüntetettek munkáját, hanem az EME egészének tudományszervező és közösségépítő tevékenységét is visszaigazolják, megerősítve az Egyesület felelősségét az erdélyi magyar tudományosság jövőjének szolgálatában.

Az EME 2025-ös éve számokban

Az EME 2025-ben összesen 105 rendezvény megszervezésében és lebonyolításában vállalt házigazda szerepet. A szakmai továbbképzés területén három kreditpontos képzés valósult meg az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály közreműködésével, továbbá egy szakmai alkotótábort szervezett a Műszaki Tudományok Szakosztálya a technikatörténeti kutatásokhoz kapcsolódva. A kiadói tevékenység 2025-ben is jelentős

12 | <https://www.eme.ro/hir/pozsony-ferenc-kapta-a-haromszek-kulturajaert-dijat>

13 | <https://www.eme.ro/hir/dr-hollanda-denes-bernady-emlekplakettben-reszesult>

14 | <https://www.eme.ro/hir/kolumban-jozsef-matematikus-az-mta-kulso-tagjat-gr-miko-imre-emleklappal-tuntettek-ki>

15 | <https://www.eme.ro/hir/kulondijat-nyert-bogyor-andrea-a-xxi-nemzetkozi-vegyszekonferencian>

16 | <https://www.eme.ro/hir/szeman-peter-a-szilagysomlyoi-fiokegyesulet-elnoke-papai-pariz-ferenc-emlekdiiban-reszesult>

17 | <https://www.eme.ro/hir/dijat-nyert-a-xxiv-lakiteleki-filmszemlen-a-bolyai-farkas-alkotas>

18 | <https://www.eme.ro/hir/nyulas-dorottya-es-szasz-hunor-az-idei-debut-dijasok>

19 | <https://www.eme.ro/hir/dr-gyenge-csaba-emlekdiijat-kapott-gergely-attila-levente-egyetemi-docens>

20 | <https://www.eme.ro/hir/sanduly-annabella-kiemelkedo-kutatasi-tevekenysegeiert-maros-dezso-dijban-reszesult>

21 | <https://www.eme.ro/hir/jenei-dezso-emleklappal-tuntettek-ki-domokos-jozsef-villamosmernokot>

22 | <https://www.eme.ro/hir/a-farkas-gyula-emlekerem-2025-evi-dijazottjai>

volumenű volt. Az év során összesen 33 kiadvány jelent meg az EME gondozásában. A kutatási tevékenység számszerű mutatói szintén az EME sokrétű tudományos jelenlétét tükrözik. 2025-ben az Egyesület összesen 60 kutatási programot működtetett, amelyeket további 15 egyéni kutatás egészített ki az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály keretében. A kutatásokban jelentős számú belső és külső munkatárs vett részt – köztük fiatal kutatók, egyetemi hallgatók és doktoranduszok –, ami jól mutatja az EME szakmai hálózatának kiterjedtségét és az együttműködésekben betöltött szerepét.

Rend, rendszer és stratégia 2025-ben

Az EME intézményhálózata 2025-ben is a rend, a rendszeresség és a tudatos stratégiai tervezés elvei mentén működött. Ez a működési keret az Egyesület sokrétű tudományos, kulturális és közösségi tevékenységének stabil alapját biztosította, miközben lehetővé tette az erőforrások átgondolt felhasználását és a hosszabb távú fejlesztési célok előkészítését.

Az év során kiemelt figyelmet fordítottunk épületeink folyamatos karbantartására és állagmegóvására. A Jordáky-ház esetében megvalósult a tető felújítása, a Lőrinczi-ház esetében pedig befejeződött az aláfalazási munka. A Moll-ház karbantartása szintén folytatódott. A Rhédey-házban található székházunkban – a 2024 decemberében elvégzett fürdőszoba-felújítást követően – 2025 elején a lépcsőház festése, az év végén pedig az épület északi szárnyában az ablakcerékhez kapcsolódó felújítási munkálatok valósultak meg. A Müller-ház esetében a felújítást előkészítő lomtalanítás és kiürítés mellett elkészült az épület hasznosítási terve, valamint az építészeti felmérés is. Mindezek mellett 2025-ben további, hosszabb távú épületfejlesztési előkészítő munkák is megkezdődtek, amelyek a következő időszakban teremthetnek fejlesztési mozgásteret, ugyanakkor stratégiai jelentőségűek az EME jövőbeni működése szempontjából.

A munkafeltételek javítása 2025-ben is az EME működésének fontos pillére volt. Az Egyesület továbbra is biztosította a kutatók és a könyvtárhasználók számára szükséges adatbázis-hozzáféréseket, valamint a tudományos és adminisztratív munkához elengedhetetlen technikai feltételeket. Ezek az intézkedések hozzájárultak a kutatási és szervezési munka folyamatosságához és hatékonyságához.

Az Egyesület jogi helyzete 2025-ben nem változott: működését stabilitás és kiszámíthatóság jellemezte, ami elengedhetetlen feltétele a hosszú távú tervezésnek és a felelős intézményirányításnak.

Az intézményközi együttműködések és szakmai kapcsolatok ápolása 2025-ben is kiemelt szerepet kapott. Az Erdélyi Múzeum-Egyesülethez több jelentős szakmai látogató érkezett: az EME székházában köszönthettük Balogh Balázst, az ELTE Humán Tudományok Kutatóközpont főigazgatóját, valamint Fülemile Ágnest, az intézet Történeti Néprajzi Osztályának vezetőjét. 2025. június 30-án Nagy Gyula, a SZTE Klebelsberg Könyvtár főigazgatója és munkatársai voltak az EME vendégei.²³ Az EME elnöke Kolozsváron köszöntötte Barabási Albert-László fizikust, a Northeastern University professzorát (augusztus 22-én). Szeptember 4-én az EME székházában vendégül látta

23 | <https://www.eme.ro/hir/az-szte-konyvtar-vezetoinak-latogatasa-az-eme-nel>

Mechler Ádámot, a La Trobe University (Melbourne, Ausztrália) professzorát, a La Trobe University Research Academy programigazgatóját. Ugyancsak székházunk vendége volt Diószegi Attila, a Jönköping University (Svédország) professzora (október 2-án). Emellett 2025-ben számos neves hazai és nemzetközi előadó is eleget tett meghívásunknak; jelenlétük visszaigazolása annak, hogy az EME nyitott, hiteles és szakmailag megbízható találkozási pontja a tudományos párbeszédnek.

2025-ben a szakmai kapcsolatrendszer külső visszaigazolását erősítette, hogy az EME meghívott előadóként megjelent a Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Tudományok Osztályának ülésén. Az előadás – „Az Erdélyi Múzeum-Egyesület a tudomány szolgálatában” – az Egyesület megalakulását és történeti útját, jelenlegi működését és intézményi szerepét, valamint az MTA-val kialakított szoros kapcsolatrendszerét tekintette át. A meghívás azt jelezte, hogy az EME-ről szóló intézményi kép az akadémiai nyilvánosságban is releváns, és a partnerségi párbeszéd természetes keretek között folytatható.²⁴

A Magyar Tudományos Akadémiával való együttműködés 2025-ben is meghatározó maradt: az MTA és az EME közötti kapcsolat továbbra is az erdélyi magyar tudományművelés egyik tartóoszlopát jelenti, és számos rendezvény, szakmai egyeztetés és közös kezdeményezés alapját képezte. Emellett az Egyesület továbbra is figyelmet fordított a diákképviselletekkel való kapcsolattartásra és tevékenységük támogatására. 2025-ben megkezdődött egy új szakmai együttműködés előkészítése az erdélyi Mathias Corvinus Collegiummal (MCC) is: a mentorprogram keretében kutatási kapcsolódások indultak, amelyek egyszerre szolgálják az utánpótlás támogatását és a fiatalok tudományos életbe való bevonását.

2025-ben fontos előrelépés volt az együttműködési megállapodás megkötése a Kolozsvári Művészeti Múzeum és az EME között,²⁵ amely új távlatokat nyit az intézmények közötti szakmai párbeszéd, a közös programok és a kulturális örökség bemutatása terén.

Az EME 2025-ben is tudatos pályázati és stratégiai működésre törekedett. A normatív és programalapú támogatások egyensúlya lehetővé tette a tervezett programok megvalósítását, az intézményi stabilitás fenntartását, valamint a jövőbeni fejlesztések megalapozását. Ez a kiszámítható működési keret biztosítja, hogy az EME hosszú távon is betölthesse tudományszervező és közösségépítő szerepét.

Közérdekű szerepvállalás és intézményi nyitottság

Az EME 2025-ben is fontos feladatának tekintette a közérdekű szerepvállalást, valamint a tudományos és kulturális életben működő társintézmények támogatását. Az EME nem csupán saját rendezvényeinek és programjainak ad teret, hanem – lehetőségeihez mérten – nyitott intézményként működik, amely infrastruktúrájával és szakmai hátterével hozzájárul a romániai magyar tudományos és közösségi élet gazdagításához.

24 | <https://www.eme.ro/hir/bitay-eniko-meghivott-eloado-az-mta-muszaki-tudomanyok-osztalya-ulesen>

25 | <https://www.eme.ro/hir/egyuttmukodesi-megallapodast-irt-ala-az-erdelyi-muzeum-egyesulet-es-a-kolozsvari-muveszeti>

Az Egyesület előadóterme a szabad időpontokban térítésmentesen áll a partner-intézmények rendelkezésére. 2025-ben is több olyan szervezet programjainak adott otthont, amelyek tevékenysége szorosan kapcsolódik az EME szellemiségéhez és célkitűzéseihez, így például a *Korunk* folyóirat és a Korunk Akadémia rendezvényeinek, a Kolozsvár Társaság eseményeinek, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem szakmai programjainak, valamint a Kolozsvári Magyar Diákszövetség rendezvényeinek.

A közérdekű szerepvállalás részeként az EME 2025-ben is rendszeresen támogatta partnereit könyvadományokkal. Kiadványaink könyvtárak, intézmények, szakmai események és versenyek díjazásához járultak hozzá, erősítve ezzel az EME tudományos kiadványainak jelenlétét és hozzáférhetőségét az erdélyi magyar közösségben.

Ez a nyitott, együttműködésre épülő intézményi működés szervesen illeszkedik az EME hosszú távú küldetéséhez: a tudományos értékek közvetítéséhez, a szakmai párbeszéd előmozdításához és az erdélyi magyar tudományos közösség összetartozásának erősítéséhez.

Rendezvények

Az EME rendezvényeinek központi célja 2025-ben is a tudomány művelése és közérthető közvetítése volt. Az év során megvalósult programokat tematikai sokszínűség, intézményi nyitottság és szakmai igényesség jellemezte: tudományos tanácskozások, konferenciák, emlékülések, könyvbemutatók, szakmai képzések és ismeretterjesztő rendezvények egyaránt gazdagították az EME intézményi és közösségi életét. A rendezvények sokaságáról és sokrétűségéről a szakosztályok, fiókegyesületek, a kutatóintézet, a könyvtár- és információs központ, valamint a kiadó éves beszámolóíai is tanúskodnak.²⁶

Az Egyesület 2025-ben összesen 105 rendezvénynek volt házigazdája. Ezek közül 25 esemény a *Magyar Tudomány Napja Erdélyben* rendezvénysorozathoz kapcsolódott, 15 program a *Kolozsvári Magyar Napok* keretében valósult meg, emellett 8 konferenciát, 24 könyvbemutatót és 1 vándorgyűlést szervezett az EME. Az Orvos- és Gyógyszerész-tudományi Szakosztály közreműködésével három akkreditált szakmai képzésre, a Műszaki Tudományok Szakosztály révén pedig egy technikatörténeti alkotótáborra került sor. A *Magyar Tudomány Napja Erdélyben* 24. fóruma keretében megszervezett 25 rendezvényen több mint 1200 résztvevő vett részt, és mintegy 300 előadás hangzott el.

Az év elején több, tudományos szempontból kiemelkedő esemény zajlott az EME szervezésében vagy társszervezésében. Januárban, az MTA Határon Túli Magyar Kutatóhelyek Nemzeti Programjához kapcsolódva előadás-sorozat foglalkozott az Erdélyi Fejedelemség kora újkori diplomáciájának kérdéseivel. Január végén az EME 2024. évi kiadványainak bemutatására, valamint az *Erdélyi Múzeum* folyóirat 150 éves jubileuma alkalmából megvalósított digitalizálási munka ismertetésére került sor az MTA Könyvtár és Információs Központ közreműködésével.²⁷ Februárban, Bolyai Farkas születésének 250. évfordulója alkalmából mutatták be Miholcsa Gyula *Bolyai Farkas*

26 | Az EME 2026. évi közgyűlésének dokumentumai elérhetők itt: <https://eda.eme.ro/handle/10598/34725>

27 | <https://www.eme.ro/esemeny/az-eme-2024-es-ev-kiadvanyainak-es-a-150-eves-erdelyi-muzeum-digitalizalasanak-bemutatoja>

című dokumentumfilmjét,²⁸ amely az Erdélyi magyar akadémikusok arcképcsarnoka projekt keretében készült.²⁹

Márciusban jubileumi alkalommal rendezték meg a XXX. Fialat Műszakiak Tudományos Ülésszakát,³⁰ amely a Kárpát-medence fiatal műszaki kutatói számára biztosított bemutatkozási fórumot, valamint a XXXI. családorvosi konferenciát,³¹ amelyet az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály magas szakmai színvonalon, akkreditált formában szervezett meg.³² Ugyancsak márciusban került sor az Erdélyi Múzeum-Egyesület éves közgyűlésére, amely egyszerre volt intézményi számvetés és ünnepi közösségi alkalom.

Az EME 35. közgyűlését 2025. március 29-én ünnepi keretek között tartotta a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet dísztermében. Az elnöki megnyitó³³ az EME alapításkori szellemiségét és annak mai folytonosságát emelte ki: a magyar nyelvű tudományosság intézményi keretének fenntartását és fejlesztését, valamint azt a közös felelősséget, amely a működtetés fegyelméhez, az erőforrások biztosításához és a sokrétű munka láthatóvá tételéhez kapcsolódik. A közgyűlésen – az elmúlt év gyakorlatát folytatva – az EME szervezeti egységeinek, szakosztályainak és fiókegyesületeinek munkáját röviden a vezetők ismertették; a közgyűlés írásos anyaga is ezekre a beszámolókra és jelentésekre épült.³⁴ A közgyűlést követően sor került a kitüntetések átadására és a tiszteleti tagok megválasztására is. Az EME és a Gróf Mikó Imre Alapítvány Gróf Mikó Imre tudományos díját Both Noémi Zsuzsanna³⁵ muzeológus vehette át *A székely faluközösség nótáriusa – Imreh István élete és munkássága* című monográfiájáért. Az EME tiszteleti tagjává választották Filep Antal³⁶ néprajzkutatót, Brassai Zoltán³⁷ orvosprofesszort és Kovács András³⁸ művészettörténészt. Gróf Mikó Imre-emléklapban részesült Leiher Leonóra³⁹ fogorvos. A 2024-es Év Könyve díjat Ferenczi Szilárd⁴⁰ kapta meg *Kolozsvár várospolitikája 1886–1918* című monográfiájáért.

Április elején Kovásznán tartotta meg az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály XXXIII. Tudományos Ülésszakát,⁴¹ majd áprilisban Sepsiszentgyörgy adott

28 | <https://eme.ro/esemeny/miholcsa-gyula-bolyai-farkas-cimu-filmjenek-vetitese>

29 | Tóth Klára: „Fontos dolog a magvetés, mert az aratás függ tőle”. Bemutatták Miholcsa Gyula Bolyai Farkas című dokumentumfilmjét. *Szabadság* 2025. február 18.: <https://szabadsag.ro/article/fontos-dolog-magvetes-mert-az-aratas-fugg-tole>

30 | <https://eme.ro/esemeny/xxx-jubileumi-fiatal-muszakiak-tudomanyos-ulesszaka>

31 | <https://eme.ro/esemeny/xxxi-csaladorvosi-tovabbkepzo-konferencia>

32 | Az elnöki megnyitót itt olvasható: Bitay Enikő: Köszöntés a gyógyítás és tudomány elkötelezettjeinek. *Erdélyi Múzeum* 87. évf. 2025/2. 227–228. <https://doi.org/10.36373/em-2025-2-27>

33 | Bitay Enikő: Elnöki megnyitó, rövid tájékoztató és zárszó – az EME közgyűlése. 2025. március 29. *Erdélyi Múzeum* 87. évf. 2025/2. 224–226.

<https://doi.org/10.36373/em-2025-2-26>

34 | Az EME 2025. év közgyűlési dokumentumai itt érhetők el: <https://eda.eme.ro/handle/10598/34207>

35 | <https://www.eme.ro/hir/grof-miko-imre-tudomanyos-dijat-kapott-both-noemi-zsuzsanna-muzeologus>

36 | <https://www.eme.ro/hir/elhunyt-filep-antal-neprajzkutato-az-eme-tiszteleti-tagja>

37 | <https://www.eme.ro/hir/az-eme-tiszteleti-tagja-lett-brassai-zoltan-orvosprofesszor>

38 | <https://www.eme.ro/hir/az-eme-tiszteleti-tagja-lett-kovacs-andras-muveszettortenesz>

39 | <https://www.eme.ro/hir/leiher-leonora-fogszakorvost-gr-miko-imre-emleklappal-tuntettek-ki>

40 | <https://www.eme.ro/hir/ataadtak-a-2024-es-ev-konyve-dijat>

41 | EME-események: <https://eme.ro/esemeny/xxxiii-tudomanyos-ulesszak>; Bitay Enikő: A vándorgyűlés mint tudományos és közösségi hagyomány, Sepsiszentgyörgy 2025. április 11–12. *Erdélyi Múzeum* 87. évf. 2025/3. 226–227. <https://doi.org/10.36373/em-2025-3-29>

otthont az EME vándorgyűlésének,⁴² amelynek célja az Egyesület tevékenységének szélesebb körű bemutatása, valamint a helyi tudományos és kulturális kapcsolatok erősítése volt.

Május 12-én az EME kiemelt ünnepi programmal kapcsolódott a Magyar Tudományos Akadémia fennállásának 200. évfordulójához.⁴³ A program középpontjában az MTA és az erdélyi magyar tudományosság több mint másfél évszázados kapcsolatrendszere, valamint az erdélyi magyar akadémikusok tudományos életműve állt. A jubileum számunkra a közös örökség ünnepe is: az Akadémia 1825-ös megalapítása és az EME 1859-es létrejötte között élő, intézményi jelentőségű kapcsolat húzódik, amelyet e programmal is láthatóvá kívántunk tenni.⁴⁴ A rendezvény szervezetét tudatosan úgy alakítottuk, hogy az MTA történeti szerepére reflektáljon, és az Akadémia előtt tisztelgjen, egyben pedig azt is megmutassa, hogy az MTA az EME 1990-es újjáalakulásának időszakában is követhető mintát adott, támogatói és szövetségesei szerepet vállalt.

A szakmai tartalom első blokkja az Akadémia szerepét tekintette át az EME megalakulásában és fejlődésében, majd azok a bemutatók következtek, amelyek az MTA által indított két kiemelt Nemzeti Programhoz kapcsolódnak: a történeti forráskutatáshoz és a Magyar Nemzeti Helynévtár Programhoz. E programokhoz kapcsolódó, eredményes kutatások az EME Jakó Zsigmond Kutatóintézetének munkatársai révén valósulnak meg, és jól érzékeltetik, hogy az akadémiai kezdeményezések milyen konkrét tudományos teljesítményeket generálnak erdélyi intézményi keretek között.

Az EME külső kutatási programjaiból válogatott rövidfilmek (egyenként egypercesek) bepillantást nyújtottak a sokrétű kutatói munkába, a tudományos témák gazdagságába, valamint a fiatalok bevonásának és a tudományos utánpótlás építésének lehetőségeibe. A program záró szakmai elemként az EME Kiadó tevékenységét mutatta be, jelezve, hogy a tudományos eredmények tartós intézményi láthatóságát a minőségi publikációs háttér biztosítja, amelynek fejlődését az MTA erkölcsi háttere és együttműködési közege is erősítette.⁴⁵

Az ünnepi alkalom keretében az EME elismerő oklevelet adományozott Freund Tamásnak, a Magyar Tudományos Akadémia elnökének, valamint Kocsis Károlynak, az MTA Határon Túli Magyar Tudományosság Elnöki Bizottsága elnökének. Az elismerések az erdélyi magyar tudományosság iránt tanúsított kiemelkedő szakmai és intézményi elkötelezettségüknek szóltak, és egyben megerősítették az EME és az MTA közötti történeti és jelenkori együttműködés jelentőségét. A programot kiállítás és filmvetítés tette teljessé: az *Erdélyi magyar akadémikusok arcképcsarnoka* című kezdeményezés poszterekkel és rövidfilmekkel hozta közelebb a nagyközönséghez

42 | <https://eme.ro/esemeny/az-erdelyi-muzeum-egyesulet-vandorgyulese>

43 | Az MTA beszámolója *Határon túli magyar tudományos intézetek és szervezetek ünnepi hónapjának megnyitójáról* itt érhető el: <https://mta.hu/magyar-tudomanyossag-kulfoldon/hataron-tuli-magyar-tudomanyos-intezetek-es-szervezetek-unnepi-honapjanak-megnyitoja-114405>; Újvári Ildikó: MTA 200 – május volt a Magyarország határain kívüli magyar tudományos intézetek ünnepi hónapja. *Szabadság* 2025. 05. 31. <https://szabadsag.ro/article/mta-200-majus-volt-magyarorszag-hatarain-kivuli-magyar-tudomanyos-intezetek-unnepi-honapja>

44 | Az *Erdélyi Múzeum- Egyesület és a 200 éves múlttal rendelkező Magyar Tudományos Akadémia*. Interjú Bitay Enikővel. Agnus rádió, riporter: Bálint Enikő, 2025. 05. 15. <https://agnusradio.ro/az-erdelyi-muzeum-egyesulet-es-a-200-eves-multtal-rendelkezo-magyar-tudomanyos-akademia/>

45 | Az esemény felvételéről itt nézhető meg: <https://www.youtube.com/watch?v=OppMhv-YQSc&t=5327s>

az Akadémiához kötődő erdélyi tudósok életművét, majd a Bolyai Farkas pályáját bemutató dokumentumfilm vetítése adott záró keretet a rendezvénynek. A májusi ünnepi program összképe azt erősítette meg, hogy az EME és az MTA közötti történeti folytonosság – a közös küldetés, a szakmai kapcsolatok és az együttműködési keretek tartóssága – ma is működő intézményi erőforrás.⁴⁶

Az év további részében több országos és nemzetközi jelentőségű tudományos fórum valósult meg. Júniusban Kolozsváron rendezték meg a *Law and Institutions in the Transylvanian Principality* című nemzetközi konferenciát,⁴⁷ valamint az erdélyi magyar vendéglátás és turizmus aktuális kérdéseit tárgyaló szakmai tanácskozást.⁴⁸ Ugyancsak a nyár elején zajlott le a Magyar Nemzeti Helynévtár Programhoz kapcsolódó adatbázis-építő tábor, amely az EME könyvtári és forráskiadványi állományára támaszkodva segítette a résztvevők kutatómunkáját.

Az EME 2025-ben is aktívan bekapcsolódott a Kolozsvári Magyar Napok rendezvénysorozatába.⁴⁹ A szakosztályok és a Jakó Zsigmond Kutatóintézet szervezésében tudományos, ismeretterjesztő és családi programok, könyvbemutatók, előadások és filmvetítések várták az érdeklődőket. Augusztus végén a Műszaki Tudományok Szakosztály megszervezte a XXIV. technikatörténeti alkotótábort,⁵⁰ amely a helyi ipari és bányászati örökség feltárására és dokumentálására összpontosított.

Az év záró szakaszában a Magyar Tudomány Napja Erdélyben 24. fóruma⁵¹ jelentette a rendezvénysorozat csúcspontját. A *200 év a tudás és társadalom szolgálatában – MTA 200* mottóval megszervezett fórum kiállításokkal, központi ünnepi rendezvénnyel, plenáris előadásokkal, fiatal kutatói programmal, valamint szakosztályi és fiókegyesületi eseményekkel kapcsolódott a Magyar Tudományos Akadémia jubileumi évéhez.⁵² A programsorozat kiemelt eleme volt *Az erdélyi magyar tudomány és társadalom szolgálatában – Arcképcsarnok* című kiállítás, amely az EME és a Kolozsvári Művészeti Múzeum együttműködésében valósult meg.

A programsorozat első kiemelt eseménye november 19-én, délután az *Az erdélyi magyar tudomány és társadalom szolgálatában – Arcképcsarnok*⁵³ című kiállítás megnyitója volt a kolozsvári Bánffy-palotában. A tárlat két, egymást erősítő egységet kapcsolott össze:

46 | Beszámoló a MTA 200 éves évfordulójára szervezett EME-rendezvényről: <https://www.eme.ro/hir/beszamolo-a-mta-200-eves-evfordulojara-szervezett-eme-rendezvenyrol>

47 | <https://eme.ro/hir/a-jako-zsigmond-kutatoi-intezet-munkatarsainak-eloadasai-a-law-and-institutions-transylvanian>

48 | <https://eme.ro/esemeny/xii-erdelyi-magyar-vendeglatas-es-turizmus-konferencia>

49 | <https://eme.ro/hir/az-erdelyi-muzeum-egyesulet-tervezett-rendezvényei-a-15-kolozsvari-magyar-napok-kereteben>

50 | https://eme.ro/esemeny/xxiv-technikatorteneti-alkototabor-oradna-banyai-es-megmaradt-emlekei#field_eventreport

51 | A rendezvénysorozatról itt tájékozódhatnak: <https://www.eme.ro/mtne2025>

52 | Az RTV – Erdélyi Figyelő az eseményről: <https://www.youtube.com/watch?v=cUIdO9Pm6BE>; Beszámoló az EME honlapján: <https://eme.ro/hir/a-magyar-tudomany-napja-erdelyben-2025-200-ev-a-tudas-es-a-tarsadalom-szolgالاتaban-beszamolo>

53 | Zay Éva: Széchenyi és Mikó „jelenlétében” ünnepeljük a magyar tudományosságot. *Szabadság* 2025. 11. 14. <https://szabadsag.ro/article/szechenyi-es-miko-jelenleteben-unnepeljuk-magyar-tudomanyossagot>; Az esemény honlapja: <https://www.eme.ro/esemeny/mtne-2025-az-erdelyi-magyar-tudomany-es-tarsadalom-szolgالاتaban-arckepcsarnok>

egyrészt az EME egykori képtárából származó, restaurált portréválogatást,⁵⁴ másrészt az erdélyi magyar akadémikusok arcképcsarnokát,⁵⁵ posztterekkel és rövidfilmekkel kísérve.

A kiállítás jelentősége abban állt, hogy egyszerre volt emlékezés és értékmentés, ugyanakkor kortárs tudásközvetítés is: a történeti gyűjteményi örökséget és a tudományos életművek bemutatását egy közös intézményi narratívába rendezte. A program megszólította a szakmai közönséget, de a tágabb nyilvánosság felé is azt közvetítette, hogy az erdélyi magyar tudományosság hagyománya nem lezárt múlt, hanem ma is értelmezhető, látható és továbbadható teljesítmény. A kiállítás előkészítése kutatókat, közreműködőket és az életművekhez kapcsolódó családokat is bevont az adatgyűjtésbe és a tartalmak összeállításába,⁵⁶ ami a program támogatottságát és hosszabb távú hatását is erősítette.⁵⁷

A kiállítás megnyitóját követően, november 20-án a Magyar Tudomány Napja Erdélyben fórum ünnepi megnyitójára került sor. Fontos hangsúlyozni, hogy a Magyar Tudomány Napja Erdélyben akkor hiteles, ha nem csupán egy intézmény teljesítményét mutatja fel,⁵⁸ hanem egy tágabb szakmai közönséget is megjelenít. Ezért külön megtiszteltetés volt, hogy a rendezvényen számos partnerintézmény vezetője és képviselője jelen volt, és rövid köszöntőben osztotta meg gondolatait; jelenlétük és megszólalásuk azt a szakmai hálózatot erősítette, amelyben a romániai magyar tudományosságért végzett munka valóban közös ügygé válik.

Az MTA 200 jubileumi évéhez kapcsolódva az EME ezúttal a Magyar Tudományos Akadémia megbecsült képviselőit kérte fel a plenáris előadások megtartására. Kosztolányi György akadémikus, az MTA alelnöke a klinikai genetika transzdiszciplináris fejlődéséről beszélt; Módy István akadémikus, neurológus, a University of California, Los Angeles kutatóprofesszora az agyhullámok gyógyító alkalmazásairól tartott előadást;⁵⁹ Benkő Elek akadémikus, az MTA II. Filozófiai és Történettudományok Osztályának elnöke Erdély középkori régiótörténeti és régészeti összefüggéseit mutatta be; Monok István, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója pedig a tudományos és kulturális örökség megőrzésének közös felelősségét hangsúlyozta.⁶⁰ A rendezvényen az EME elismerésekkel is kifejezte megbecsülését: Gróf Mikó Imre-emléklapban részesült

54 | Szórolapok három nyelven. *Portrék az Erdélyi Múzeum-Egyesület egykori gyűjteményéből*: <https://eda.eme.ro/handle/10598/34714>; *Portrete din vechea colectie a Asociației Muzeului Ardelean*: <https://eda.eme.ro/handle/10598/34715>; *Portraits from the Former Collection of the Transylvanian Museum Society*: <https://eda.eme.ro/handle/10598/34716>

55 | *Az Erdélyi magyar akadémikusok arcképcsarnoka* című kiállítás katalógusa itt olvasható: <https://eda.eme.ro/handle/10598/34717>

56 | *Az Erdélyi magyar akadémikusok arcképcsarnoka* című kiállítás albuma itt érhető el: <https://eda.eme.ro/handle/10598/34718>

57 | Bitay Enikő: *Az erdélyi magyar tudomány és társadalom szolgálatában – Kiállításmegnyitó*. <https://eda.eme.ro/handle/10598/34728>; *În serviciul științei și al societății maghiare din Transilvania – Cuvânt de deschidere al expoziției*. <https://eda.eme.ro/handle/10598/34760>; Rádióinterjú a kiállításról (Kolozsvári rádió, Rácz Éva): <https://www.kolozsvariradio.ro/2025/11/20/eme-200-kiallitas-tudomany/>

58 | Bitay Enikő: *Közös felelősségünk a magyar tudomány. A Magyar Tudomány Napja Erdélyben – 24. fórum, ünnepi megnyitóbeszéd*. *Erdélyi Múzeum* 87. évf. 2025/4. 255–256. <https://doi.org/10.36373/em-2025-4-22>

59 | Módy István előadása itt nézhető meg: <https://youtu.be/eXhVcst2Ucg>

60 | Rádióinterjú Monok Istvánnal és Módy Istvánnal (Kolozsvári rádió, riporter: László Tibor, közzétéve 2025. 11. 27-én): <https://www.kolozsvariradio.ro/2025/11/27/200-ev-a-tudas-es-a-tarsadalom-szolgalataban/>

Kosztolányi György,⁶¹ Módy István⁶² és Benkő Elek,⁶³ míg az EME elismerő oklevelét Monok István⁶⁴ vehette át.

A *Fiatal kutatók a tudomány szolgálatában* című délutáni program évről évre jól érzékelteti, milyen sokféle kutatási kérdés és megközelítés van jelen térségünkben: rövid, koncentrált bemutatkozásokon keresztül betekintést ad különböző intézmények aktuális kutatási irányaiiba és eredményeibe. Egyúttal alkalmat teremt arra is, hogy a különböző szakterületek fiatal kutatói megismerjék egymás munkáját, és a rendezvény ünnepi keretében bemutatkozhatnak. Kilenc fiatal kutató előadása hangzott el: Antal Róbert-István Jordáky Lajos életútjának főbb töréspontjait elemezte a pártállami együttműködés és az azzal szembeni ellenállás tengelyén. Bandi Attila a diószелеkciós vizsgálatok eredményeit ismertette a termésmorfológiai sajátosságok és a xantomonaszis betegséggel szembeni ellenállóság szempontjából. Benedek Botond egy EU-támogatású kutatási projekt tanulságait mutatta be a digitális technológiák vállalati alkalmazásáról. Fehér Áron késleltetést tartalmazó dinamikus rendszerek aszimptotikus működéséről tartott előadást. Kelemen Krisztina az epilepszia során megváltozó kalciumkötő idegsejtfehérjék vizsgálatáról és az új rohamellenes gyógyszerek hatásairól számolt be. Máthé Zsuzsa a kognitív metaforaelmélet keretében az idő metaforikus nyelvi megjelenését elemezte angol, finn és magyar példákön. Mihály Norbert-Botond újszerű, adat alapú és optimalizálási módszereket alkalmazó megközelítést ismertetett a szennyvíztisztító telepek modellezésére. Molnár Botond a nagyon nehéz logikai feladatok Boole-féle kielégíthetőségi problémaként (SAT) való megoldásához mutatott be új módszert. Petruț Dávid a Napocán feltárt római kori lakóházkomplexum kerámia-, bronz- és vasmécsesegyüttesét ismertette, kiemelve régészeti forrásértéküket.

A szakosztályok, a főkegyesületek és társintézményeink közreműködésével – különböző szakterületeken, több erdélyi helyszínen és eltérő rendezvénytípusokban (konferenciák, emlékülések, tudomány-népszerűsítő alkalmak) – a Magyar Tudomány Napja Erdélyben 24. fórumának programja összesen 25 eseményre bővült; ezeken több mint 1200 résztvevő volt jelen, és mintegy 300 előadás hangzott el.

Az EME 2025-ös rendezvényei ismét bizonyították, hogy az Egyesület nem csupán tudományos műhely, hanem élő közösségi tér is: olyan találkozási pont, ahol kutatók, diákok és az érdeklődő nagyközönség számára a tudás, a párbeszéd és a közösségépítés egymást erősítve van jelen.

Tagság

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület tagsága 2025-ben is stabil alapját jelentette az Egyesület tudományos és közösségi működésének. Nyilvántartásunk szerint a 2014–2024 közötti időszakban az EME összesített taglétszáma 2419 fő, amelyből 1673 rendes tag

61 | <https://www.eme.ro/hir/kosztolanyi-gyorgy-akademikust-az-mta-alelnoket-gr-miko-imre-emleklappal-tuntettek-ki>

62 | <https://www.eme.ro/hir/mody-istvan-neurologust-az-mta-kulso-tagjat-gr-miko-imre-emleklappal-tuntettek-ki>

63 | <https://www.eme.ro/hir/benko-elek-regeszt-akademikust-gr-miko-imre-emleklappal-tuntettek-ki>

64 | <https://www.eme.ro/hir/az-eme-vezetosege-koszontotta-monok-istvant-az-mta-kik-foigazgatojat>

(aktív és nyugdíjas), valamint 747 egyetemi hallgató, doktorandusz tartozik az Egyesülethez. A 2025-ös évben 67 új tag csatlakozott az EME-hez, ami jól jelzi, hogy az Egyesület továbbra is vonzó szakmai és közösségi keretet kínál a különböző tudományterületeken tevékenykedők számára.

A tagsági aktivitás egyik fontos mutatója a tagdíjfizetés. 2025-ben 503 egyesületi tag rendezte tagdíját, ami egyrészt az Egyesület iránti elköteleződést, másrészt a közösségi felelősségvállalást is tükrözi. A vezetőség továbbra is kiemelt feladatának tekinti a tagsággal való kapcsolattartás erősítését és a részvétel ösztönzését.

Online tagnyilvántartási rendszer⁶⁵

A tagsági adminisztráció korszerűsítése érdekében 2025 végére elkészült az EME online tagnyilvántartási rendszere. Az új felület lehetővé teszi a tagok számára személyes adataik önálló ellenőrzését és frissítését, valamint az online tagdíjfizetést, ezzel is megkönnyítve a kapcsolattartást és az ügyintézését. A rendszer megfelel a vonatkozó jogszabályi és adatvédelmi előírásoknak, ugyanakkor egyszerűbbé és átláthatóbbá teszi az új tagok belépésének folyamatát is.

A vezetőség célja, hogy az új nyilvántartási rendszer minél szélesebb körben használatba kerüljön, hozzájárulva az Egyesület adminisztrációjának hatékonyabb működéséhez, valamint a tagsággal való élőbb, naprakész kapcsolattartáshoz.

Kiadványok

Az EME intézményszerkezetének egyik meghatározó pillére a könyvkiadás. Az EME keretében működő könyvkiadó alapvető célja az erdélyi kutatók tudományos eredményeinek közzététele és széles körű terjesztése. A rendszeresen megjelenő sorozatokban és az önálló kötetekben nemcsak forráskiadások, hanem a humán és társadalomtudományok, a műszaki és természettudományok, valamint az orvos- és gyógyszerésztudomány területén született jelentős kutatási eredmények is napvilágot látnak.

A könyvkiadás mellett kiemelt szerepet kap az EME szakfolyóiratainak folyamatos megjelentetése. Az *Erdélyi Múzeum*,⁶⁶ az *Orvostudományi Értesítő*,⁶⁷ a *Múzeumi Füzetek*, a *Műszaki Tudományos Közlemények*,⁶⁸ valamint az *Acta Materialia Transylvanica*⁶⁹ rendszeres megjelenése biztosítja, hogy az Egyesület tudományos műhelyeiben zajló munka eredményei folyamatosan jelen legyenek a hazai és nemzetközi tudományos diskurzusban. Az EME kiadója gondozásában megjelent szellemi termékek mindmáig meghatározó szerepet töltenek be az erdélyi magyar tudományos könyvpiacon.

Az Egyesület kiadója 2025-ben is eredményes tevékenységet folytatott. A tudományos periodikák és konferenciakiadványok mellett számos önálló kötet és

65 | <https://www.eme.ro/hir/elkeszult-az-eme-online-tagnyilvantartasa>

66 | <https://eda.eme.ro/handle/10598/2516>

67 | <https://www.orvtudert.ro/index.php/hu/>

68 | <https://eme.ro/publication-hu/mtk/mtk-main.htm>

69 | <https://eme.ro/publication-hu/acta-mat/mat-main.htm>

sorozatkötet jelent meg, hozzájárulva az EME tudományos profiljának erősítéséhez és sokszínűségéhez.

A 2025. évi kiadói mérleg összesen 33 megjelent kiadványt foglal magában. Ezek közül 8 önálló kötet, 8 folyóiratszám (4 *Erdélyi Múzeum*, 2 *Orvostudományi Értesítő*, 2 *Acta Materialia Transylvanica*), valamint 12 sorozatkötet látott napvilágot. A sorozatok között szerepel 2 Erdélyi Történelmi Adatok, 2 Certamen, 1 Erdélyi Tudományos Füzetek (ETF), 1 Letöltés, 2 Műszaki Tudományos Közlemények (MTK), 1 Tudomány- és Technikatörténeti Füzetek (TTF), 1 Ipartörténeti Füzetek (ITF), valamint 2 Emberek és Kontextusok kötet. Emellett 5 kiadvány más kiadókkal együttműködésben jelent meg. A kiadványok részletes felsorolása az 1. mellékletben található.

Szakosztályok/Fiókegyesületek

Az EME keretei között működő hét szakosztály és hét fiókegyesület kulcsfontosságú szerepet tölt be az Egyesület tudományos életének szervezésében és működtetésében. Tevékenységük révén valósul meg az EME tudományos programjainak jelentős része: tudományos tanácskozások, konferenciák, emlékülések, tudomány-népszerűsítő előadások, könyvbemutatók és előadás-sorozatok szervezése, valamint a kutatási eredmények bemutatása és közreadása az EME kiadványaiban.

A szakosztályok az egyes tudományterületek szakmai képviselőit látják el, összefogva a hozzájuk tartozó kutatókat, oktatókat, doktoranduszokat és hallgatókat. Elsődleges feladatuk, hogy fórumot teremtsenek a tudományos eredmények megosztására és megvitatására, amelyet rendszeres tudományos rendezvények, műhelymunkák és tematikus programsorozatok révén valósítanak meg. Emellett aktívan részt vállalnak a tudományos publikációk előkészítésében és gondozásában, valamint a fiatal kutatók mentorálásában, elősegítve szakmai fejlődésüket és beilleszkedésüket a tudományos közösségbe.

A fiókegyesületek tevékenysége biztosítja, hogy az EME tudományos jelenléte ne korlátozódjon kizárólag a nagy egyetemi központokra, hanem Erdély különböző térségeiben is erősítse a kutatói munkát és az ismeretterjesztést. A helyi igényekhez és lehetőségekhez igazodva a fiókegyesületek önálló rendezvényeket szerveznek, gyakran civil szervezetekkel, önkormányzatokkal és kulturális intézményekkel együttműködésben. Működésük lehetőséget teremt arra, hogy a kutatók szülőföldjükön is aktívan részt vehessenek a tudományos életben, hozzájárulva a helyi szakmai közösségek megerősítéséhez és új együttműködések kialakításához.

A szakosztályok és fiókegyesületek tevékenységének részletes beszámolóit az EME honlapján, valamint az Erdélyi digitális adattár (EDA) felületén érhetők el az EME Közgyűlés dokumentumai között.⁷⁰

Ifjúsági szakcsoportok

Az ifjúsági szakcsoportok kiemelt szerepet töltenek be az utánpótlás-nevelésben, hiszen lehetőséget biztosítanak a hallgatók számára, hogy már tanulmányaik idején

bekapcsolódjanak a tudományos életbe, kutatásokba, valamint szakmai rendezvények szervezésébe és lebonyolításába. Az EME célja, hogy e csoportokat szakmai, infrastrukturális és – lehetőségeihez mérten – anyagi eszközökkel támogassa, hozzájárulva ezzel a fiatal kutatók tudományos pályájának megalapozásához.

2025-ben is folytatódott az EME támogatói szerepvállalása a tudományos utánpótlást biztosító szakmai műhelyek és diákszervezetek irányába. Egyesületünk többek között a Kolozsvári Magyar Történészhallgatók Egyesületének⁷¹ és a Kolozsvári Magyar Diákszövetség, a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Karának Hallgatói Önkormányzata, valamint az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Tanács által szervezett műszaki tudományos diákköri konferencia (XXVI. MTDK) megvalósításában.⁷² Az Országos Magyar Diákszövetséggel (OMDSZ) folyamatosan fenntartjuk az intézményközi kapcsolatot, és tudományos kezdeményezéseiket rendszeresen támogatjuk. Ennek részeként 2025-ben felkaroltuk az OMDSZ által szervezett nagyváradi *Tehetségidő konferenciát*, és a rendezvény fővédnökségét is elvállaltuk.⁷³

Kutatóműhelyek

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület folyamatosan támogatja azokat a kutatóműhelyeket és szakmai közösségeket, amelyek tevékenysége összhangban áll az EME célkitűzéseivel, és hozzájárul az erdélyi magyar tudományosság fejlődéséhez. Fontos szempont számunkra, hogy megfelelő szakmai és infrastrukturális háttérrel biztosítsunk azoknak a műhelyeknek, amelyek értékkeremtő kutatómunkát végeznek.

Az EME székházában továbbra is helyet biztosítunk a romániai magyar régészek szakmai szervezetének, a Pósta Béla Egyesületnek, amely történeti, művelődéstörténeti, régészeti és településtörténeti kutatásokat támogat, valamint aktívan hozzájárul a műemléki és muzeális értékek védelméhez. Tevékenysége fontos szerepet tölt be az egyetemi régészeti képzés és a történelemoktatás támogatásában is.

Szintén az EME székháza ad otthont a Radó Ferenc Matematikaművelő Társaságnak, amely a matematika népszerűsítését és szakmai művelését szolgálja, és kiadója a Matlap című ifjúsági matematikai szaklapnak. A kutatóműhelyek jelenléte és működése tovább erősíti az EME szerepét mint a tudományos együttműködés és közösségépítés egyik fontos erdélyi központját.

71 | 2025-ben harmincéves fennállását ünnepelte a Kolozsvári Magyar Történészhallgatók Egyesülete: <https://www.eme.ro/hir/harminceves-fennallasat-unnepelte-a-kolozsvari-magyar-torteneszhallgatok-egyesulete>; Bitay Enikő: KoMaTE30: A Kolozsvári Magyar Történészhallgatók Egyesülete megalakulásának harmincadik évfordulója Kolozsvár, 2025. december 13. Köszöntő. *Erdélyi Múzeum* 87. évf. 2025/4. 257–259. <https://doi.org/10.36373/em-2025-4-23>

72 | A XXVI. *temesvári MTDK*, EME-hírek: <https://eme.ro/hir/bitay-eniko-elnok-kepviselte-az-eme-t-a-temesvari-xxvi-mtdk>. Bitay Enikő: Megnyitóbeszéd – XXVI. műszaki tudományos diákkonferencia. Temesvár, 2025. május 16. <https://eme.ro/sites/default/files/inline-files/2025-05-17-26.MTDK-Temesvar-Megnyitobeszed-BE.pdf>

73 | Az elnöki megnyitóbeszéd itt érhető el: <https://www.eme.ro/sites/default/files/inline-files/2025-04-12-IVTehetseghidKonf.Koszonto-BE-EME.pdf>

Kutatások

Az EME kutatási tevékenysége 2025-ben is több formában valósult meg. A tudományos munkát egyrészt a főállású belső kutatók, másrészt meghatározott időre megbízott külső kutatók végezték, akik pályázati vagy megbízási alapon részesültek ösztöndíj-támogatásban. A kutatási programok tematikai és módszertani sokszínűsége lehetővé tette, hogy az EME különböző tudományterületekhez tartozó kutatók számára biztosítson szakmai keretet és kibontakozási lehetőséget.

E sokrétű tevékenység számszerűen is jól megragadható. Az EME 2025-ben összesen 60 kutatási programot működtetett. Ezek közül 17 program a tíz főállású belső kutató munkájához kapcsolódott, 6 kutatás a szakosztályok keretében zajlott, míg 18 külső kutatási programként valósult meg. Emellett 19 projekt 2025-ös évben indult, s átnyúl 2026-os évre is, továbbá az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály keretében 15 egyéni kutatási program is megvalósult. A kutatásokba jelentős számú külső munkatárs kapcsolódott be, ami jól tükrözi az EME szakmai hálózatának kiterjedtségét és az intézmény együttműködésekben betöltött szerepét.

A Jakó Zsigmond Kutatóintézet tíz főállású belső kutatója az előre meghatározott szakmai tervek és célkitűzések mentén folytatta tevékenységét. Kutatásaik elsősorban történeti, irodalomtörténeti és nyelvészeti témákra irányultak, kiemelt figyelemmel az erdélyi magyarság középkori és kora újkori történetére és kulturális örökségére. Az intézet munkája szervesen illeszkedik ahhoz a tudományos hagyományhoz és szellemi örökséghez, amelyet Jakó Zsigmond, Szabó T. Attila és Tonk Sándor munkássága jelölt ki.

A kutatási tevékenységet 2025-ben is jelentős mértékben támogatta a Magyar Tudományos Akadémia két Nemzeti Programja. Az MTA Határon Túli Magyar Kutatóhelyek Nemzeti Programja (HTMKNP) elsősorban a *Források és adattárak Erdély középkori és kora újkori történetéhez* című kutatási program előrehaladását segítette, hozzájárulva a történeti forrásfeltáró és -kiadási munkálatok folyamatosságához. A nyelvészeti kutatások az MTA által támogatott Magyar Nemzeti Helynévtár Program (MNHP) keretében zajlottak: e program révén folytatódott az erdélyi történeti és élőnyelvi helynévanyag gyűjtése, feldolgozása és rendszerezése, elősegítve a magyar helynévi örökség tudományos dokumentálását és megőrzését.

A kutatóintézet kiemelt feladata 2025-ben is az erdélyi történeti források feltárása és kiadása volt. Az Erdélyi Okmánytár (Codex Diplomaticus Transsylvaniae) VI. kötetének szerkesztése az előírányzott tervek szerint haladt. Hegyi Géza befejezte az 1392–1394. évi forrásanyag ellenőrzését és kiegészítését, valamint elkészítette az 1395–1399 közötti évkör vatikáni protocollum-bejegyzéseinek kivonatait. Emellett a kötet mellékletéül szolgáló térképi adattár összeállításán, illetve az *Erdélyi püspökség és székeskáptalan archontológiája (1003–1556)* című segédlet adatainak feldolgozásán is dolgozott. W. Kovács András elvégezte a Jakó-féle regeszták ellenőrzését, kivonatolta az 1395–1399 közötti, korábban nem regesztázott okleveleket, és összeállította a magyar vonatkozású oklevélközlések jegyzékét. A kötet törzsanyaga ezzel lényegében elkészült.

A kora újkori források feldolgozása szintén folytatódott. Az erdélyi hiteleshelyi jegyzőkönyvek kiadása keretében Gálfi Emőke az erdélyi káptalan 1613–1621 közötti

protocollumain dolgozott, míg Bogdándi Zsolt a kolozsmonostori konvent 1591–1600 közötti jegyzőkönyveinek előkészítését végezte. Izsán Csaba az 1603-tól keltezett bejegyzések kivonatolásában, valamint a kötetek szövegellenőrzési és mutatózási munkálataiban vett részt. Az erdélyi fejedelmek királyi könyveinek közzététele terén Fejér Tamás Bethlen Gábor 1617–1621. évi királyi könyvének kivonatolását kezdte meg, továbbá az erdélyi fejedelmi kancellária 1556–1602 közötti archontológiájának adatgyűjtését végezte. Szász Anikó véglegesítette Báthory Gábor 1608. évi királyi könyvének kivonatait és átírásait, valamint folytatta a vármegyei és mezővárosi tisztviselői adattár összeállítását.

A várostörténeti források feldolgozása terén Pakó László Gyulafehérvár törvénykezési jegyzőkönyveinek sajtó alá rendezését folytatta, a kötet mutatójának véglegesítésével, és megkezdte Kolozsvár város tanácsi jegyzőkönyveinek előkészítését is. Wesselényi Kata Teleki-Bolyai Könyvtárban őrzött kéziratainak sajtó alá rendezését Papp Kinga végezte: a 313 oldalas kézirat átírása befejeződött, jelenleg a kötet nyomtatásra való előkészítése zajlik.

A nyelvészeti kutatások 2025-ben is az MTA által támogatott Magyar Nemzeti Helynévtár Programhoz kapcsolódva zajlottak. Tamás Csilla az MNHP erdélyi térségi koordinátoraként folytatta a történeti és élőnyelvi helynévanyag gyűjtését és feldolgozását, több település adatbázisát elkészítette, illetve a Pesty Frigyes-féle Kolozs megyei helynévkötet kiadásra való előkészítését is végzi.

A forrásfeltáró és -kiadási munkálatok mellett a kutatóintézet munkatársai aktívan részt vettek a tudományos élet szervezésében is. Konferenciákat és szemináriumokat szerveztek, előadásokat tartottak hazai és nemzetközi fórumokon, valamint bekapcsolódtak a tudományos utánpótlás-nevelésbe és az egyetemi oktatásba. A főállású belső kutatók 2025. évi munkájának eredményei számszerűsítve is jól érzékeltetik az intézet teljesítményét: egy monográfia és egy forráskiadvány készült el, huszonöt tanulmány jelent meg, négy tanulmánykötet és egy folyóiratszám szerkesztése valósult meg, harminckilenc konferencia-előadás hangzott el, továbbá hat konferenciát, egy szemináriumot, adatbázis-építő táborot szerveztek.

A Jakó Zsigmond Kutatóintézet belső kutatóinak munkája 2025-ben is meghatározó pillére volt az EME tudományos teljesítményének; a Magyar Tudományos Akadémia nemzeti programjai által biztosított, projektalapú és kiszámítható támogatás pedig érdemben hozzájárult ahhoz, hogy a forrásfeltáró és -kiadói, valamint nyelvészeti kutatások folyamatosan, magas szakmai színvonalon és kézzelfogható eredményekkel haladhassanak előre.

Külső kutatási programok

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület külső kutatási programjai az elmúlt másfél évtizedben a tudományos tevékenység egyik legdinamikusabban fejlődő területévé váltak. Az első kezdeményezések 2007-ben indultak el, majd 2010-től intézményi szinten is támogatott, szervezett formát öltöttek. A programok célja kezdetektől az volt, hogy lehetőséget teremtsenek fiatal kutatók – egyetemi hallgatók és doktoranduszok – bevonására, valamint elősegítsék az inter- és transzdiszciplináris együttműködések kialakulását különböző egyetemek, kutatóintézetek és tudományos műhelyek között.

A külső kutatások tematikája az évek során rendkívül széles spektrumot ölelt fel: az irodalom- és történettudománytól az archeometrián és régészen át a közgazdasági, informatikai, műszaki, anyagtudományi, orvosi, gyógyszerészeti és agrártudományi kutatásokig. Számos projekt közvetlenül kapcsolódott az EME gyűjteményeihez, levéltári anyagaihoz és hagyatékaikhoz, hozzájárulva azok feldolgozásához és tudományos hasznosításához. A kutatások eredményei az EME tudományos kiadványaiban, folyóirataiban, valamint hazai és nemzetközi folyóiratokban, konferenciakötetekben jelentek meg.

A Magyar Tudományos Akadémia fennállásának 200. évfordulója alkalmat adott arra is, hogy e sokrétű tevékenységből tematikus válogatás készüljön *Az EME külső kutatásai egyperces filmekben* címmel.⁷⁴ A bemutató érzékletesen mutatta meg azt a kutatói hálózatot és tudományos teljesítményt, amely az EME és az MTA támogatásával az elmúlt másfél évtizedben létrejött.

A 2025-ben (lezárt vagy előrehaladott) 18 külső kutatás között kiemelt helyet foglaltak el az irodalom- és művelődéstörténeti vizsgálatok, amelyek Egyed Emese vezetésével a női szerepek, a társadalmi mecénatúra és az irodalmi hagyatékok feldolgozására irányultak. A levéltári és muzeológiai kutatások körében Hegyi Géza az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára iratanyagának digitalizálását irányította, míg Petruț Dávid kutatócsoportja Ferenczi István gazdag hagyatékának rendszerezését, feldolgozását és online közzétételét végezte el.

A régészeti és archeometriai kutatások területén Pánczél Szilamér-Péter és munkatársai a mikházi római kori leletek – elsősorban pikkelypáncélok és övveretek – vizsgálatát folytatták korszerű anyagtudományi módszerekkel. Az alkalmazott matematikai, informatikai, jogi és műszaki kutatások keretében több, eltérő megközelítésű projekt is megvalósult: Csavdári Alexandra statisztikai módszerek alkalmazásával kísérleti adatbázisok elemzését végezte; Kokoly Zsolt kutatásai az online jogellenes tartalmak eltávolíthatóságának kérdéskörét vizsgálták; Darvay Zsolt és munkatársa sajátos matematikai modellek elemzésével foglalkozott; Gobesz Ferdinánd-Zsongor és Nagy Zsolt numerikus modellezéssel kapcsolatos kutatásokat irányítottak, míg Forgó Zoltán és kutatócsoportja új típusú anyagmozgató szerkezetek fejlesztési lehetőségeit elemezte.

Az anyagtudományi, gyógyszerészeti és vegyészeti kutatások körében Virág Piroska a platinatartalmú citosztatikumok potenciális rákellenes hatását vizsgálta; Szabó Zoltán-István gyors és költséghatékony analitikai módszer kidolgozásán dolgozott; Gergely Attila a polimeralapú szálak szövédékek előállítását és technológiai paramétereinek hatását elemezte; Májai Erzsébet kutatásai pedig a glutation szerepét vizsgálták az oxidatív stressz csökkentésében.

A gazdasági és társadalomtudományi kutatások között Balla Emese kutatócsoportja a mezőgazdasági szerkezet és a támogatási rendszerek statisztikai elemzését végezte, míg Alt Mónika-Anetta a fenntarthatóság-központú innovációk azonosítására irányuló vizsgálatokat folytatott. Az agrártudományi kutatások területén Molnár Katalin kutatócsoportja a háromszéki őszi búzaállományok gyommagfertőzöttségét elemezte,

74 | Az EME külső kutatási programjai – felvezető videó: <https://youtu.be/xQhD-MvQZJc>; valamint Az EME külső kutatási programjai (lejátszási lista, 10 kutatás egyperces bemutatása): https://www.youtube.com/playlist?list=PLObcLs_sLS6loQr5jN3tC5lUMEHmJQzk9. A felvételeket Miholcsa Gyula készítette.

Bandi Attila és munkatársai pedig a folytontermő számócafajták adaptációs vizsgálatát végezték talaj nélküli termesztési rendszerben.

Az Egyesület 2025-ben összesen 19 külső kutatási programot indított és támogatott; ezek megvalósítása a 2026-os évre is áthúzódik. A kutatásokban 57 kutató vett részt, közülük 32 egyetemi hallgató és doktorandusz, ami jól jelzi a programok utánpótlás-nevelési szerepét. A projektek jelentős része inter- és transzdiszciplináris megközelítésben valósult meg, több esetben közvetlen kapcsolódással az EME gyűjteményeihez és hagyatékaihoz.

A külső kutatási programok 2025-ben is jelentősen hozzájárultak az EME tudományos tevékenységének sokszínűségéhez: erősítették a fiatal kutatók szakmai beágyazódását, és tovább bővítették az erdélyi magyar tudományos közösség intézményes kapcsolatrendszerét. A kutatások egy része új tématerületeket nyitott meg, más részük korábbi programok folytatásaként mélyítette tovább az eredményeket, miközben kiemelt szerepet kapott intézményünk jelenlegi és egykori gyűjteményeinek tételes feltárása és digitalizálása (az EME egykori jegyzőkönyveinek és levéltári iratanyagának digitalizálása; az egykori könyv- és kéziratgyűjtemény, valamint a képtár anyagának felkutatása és feldolgozása). Az Egyesület a következő évben is folytatja e programok támogatását. A kutatási programok részletes felsorolása és rövid ismertetése a 2. mellékletben található.

Az EME Könyvtár, Információs- és Dokumentációs Központ tevékenysége

Digitalizálási programok – az Erdélyi digitális adattár –, az EME elektronikus könyvtára

Az EME Könyvtára, Információs- és Dokumentációs Központja 2025-ben is az Egyesület tudományos és közművelődési tevékenységének egyik meghatározó háttérintézménye volt. A könyvtári, kéziratári és digitalizálási feladatok egymásra épülve szolgálták az EME kutatási programjait, kiadói tevékenységét, valamint a tudományos örökség megőrzését és hozzáférhetővé tételét.

A könyvtári hálózat munkája a központi könyvtárban, valamint a Jordáky-könyvtárban és a Lőrinczi-ház könyvtárában zajlott. A központi könyvtárban 2025-ben 119 regisztrált olvasót tartottunk nyilván, az állomány pedig új könyvekkel és folyóiratokkal, valamint jelentős feldolgozómunkával bővült. A Jordáky-könyvtár az év első felében felújítási munkálatok miatt korlátozottan működött, ennek ellenére itt is folytatódott az állomány rendezése és feldolgozása, míg a Lőrinczi-ház könyvtárában további jelentős mennyiségű könyv került feldolgozásra. Az Erdélyi Múzeum folyóiratra 2025-ben is stabil maradt az előfizetői kör, miközben könyvtáraink állománya számos értékes kötettel gazdagodott hazai és nemzetközi tudományos intézményekkel, akadémiai műhelyekkel és partnerkönyvtárakkal fennálló cserekapcsolatok révén.

Az EME kiadványainak terjesztése és intézményközi cseréje 2025-ben is jelentős volumenű volt. Saját kiadványainkból nagy számban juttattunk el példányokat partnerintézményekhez, iskolákhoz, szerzőkhöz és vendég előadókhoz, miközben cserekapcsolataink révén további kiadványokkal gazdagodott az állomány. Az Egyesület

kiadványai számos rangos könyves rendezvényen és vásáron is megjelentek, erősítve az EME tudományos és közösségi jelenlétét.

A kézirat- és hagyatéki gyűjtemény 2025-ben tovább bővült. Az év során Péter Mihály és Péter Mária iratai és fotóanyaga is az EME gyűjteményének részévé vált, folytatva azt a tudatos hagyatékművelő munkát, amely az elmúlt években az intézmény egyik kiemelt feladatává vált.

A könyvtári és dokumentációs tevékenység szorosan kapcsolódott az Erdélyi digitális adattár (EDA)⁷⁵ folyamatos fejlesztéséhez. Az EDA 2025-ben is az EME digitális infrastruktúrájának központi elemét jelentette: az adatbázisban szereplő tételek száma tovább növekedett, miközben a korábban feltöltött anyagok feldolgozása, metaadatolása és rendszerezése is folytatódott. A tárhely és az eszközpark bővítése lehetővé tette a nagy méretű digitális állományok biztonságos tárolását, valamint újabb hagyatékok és gyűjtemények feldolgozását.

A digitalizálási munka 2025-ben kiterjedt tudományos folyóiratok, monográfiák, tanulmánykötetek, sorozatok, levéltári dokumentumok, fotóanyagok, plakátok és audiovizuális tartalmak feldolgozására. Teljes terjedelmükben váltak digitálisan hozzáférhetővé az *Erdélyi Múzeum* és az *ACTA* folyóirat friss számai, valamint a *Szótörténeti tár* VII. kötete. A monografikus és sorozatkötetek körében több jelentős tudományos munka került fel az EDA-ba, köztük az *Emberek és Kontextusok*, a *Certamen*, a *Letöltés*, a *TTF* és a *Tudósportrék* sorozatok egyes kötetei, valamint több emlékkötet és önálló monográfia.

A hagyatékfeldolgozás területén 2025-ben különösen jelentős előrelépés történt. Teljes egészében feldolgozásra került Kolozsvári Zoltán fényképhagyatéka, valamint Péter Mihály és Asztalos Sándor hagyatékának jelentős része. Folytatódott Lőrincz László grafikai és fotóhagyatékának, valamint Müller Ádám hagyatékának digitalizálása és archiválása. A levéltári digitalizálás keretében befotózásra és feldolgozásra kerültek az Erdélyi Múzeum-Egyesület 19. századi iratai és jegyzőkönyvei, valamint több korai EME-kiadvány is.

Kiemelt projektként folytatódott *Az erdélyi magyar tudomány és társadalom szolgálatában – Arcképcsarnok* program, amelynek keretében poszterek, rövidfilmek és interjúk készültek az erdélyi magyar tudományosság kiemelkedő alakjairól. Ezek az anyagok egységes szerkezetben, több nyelven váltak hozzáférhetővé az EDA Tudóstárában.⁷⁶ A Brassai Sámuel személyéhez kapcsolódó digitalizálási munkák szintén tovább haladtak, több kiadványsorozat és diáklap feldolgozásával. Az EDA 2025-ben 578 tétellel gyarapodott.

Az EME Könyvtár, Információs- és Dokumentációs Központjának 2025. évi tevékenysége jól mutatja, hogy a hagyományos könyvtári és gyűjteménykezelési feladatok, valamint a digitális tudásmegőrzés és -közzététel egymást erősítve járulnak hozzá az Egyesület tudományos küldetéséhez. Az EDA mára nemcsak az EME intézményi emlékezetének egyik legfontosabb hordozója, hanem az erdélyi magyar tudományos közösség számára is nélkülözhetetlen, nyílt hozzáférésű tudástárrá vált.

75 | Erdélyi digitális adattár: <https://eda.eme.ro/>

76 | EDA – Tudóstár: <https://eda.eme.ro/handle/10598/9511>

Szakmai képzések, szakmai tábor

2025-ben az EME szakmai képzési tevékenysége elsősorban az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály által szervezett, hagyományos, kreditpontos továbbképzések keretében valósult meg. Ezek a rendezvények – az Orvosi Kamara elismerésével – továbbra is fontos szerepet töltenek be az erdélyi magyar orvosi szakmai közösség folyamatos továbbképzésében és tudományos kapcsolattartásában.

Az év során három ilyen, jelentős szakmai érdeklődés mellett zajló eseményre került sor. Március végén Székelyudvarhely adott otthont a XXXI. családorvosi továbbképző konferenciának, április elején Kovásznán rendezték meg a XXXIII. tudományos ülésszakot, míg novemberben Csíkszeredában került sor a XXVI. erdélyi orvosnapokra.⁷⁷ A képzések tematikája az alapellátás, a klinikai gyakorlat és az orvostudomány aktuális kérdéseit ölelte fel, lehetőséget teremtve a szakmai tapasztalatcserére és az új kutatási eredmények megismerésére.

A Műszaki Tudományok Szakosztálya 2025-ben is folytatta több évtizedes hagyományát: augusztus 28–30. között immár huszonnegyedik alkalommal szervezte meg technikatörténeti alkotótáborát, ezúttal Óradna és környékén.⁷⁸ A szakmai tábor célja ezúttal is a térség technikatörténeti örökségének feltárása és dokumentálása volt, egyben lehetőséget biztosítva a résztvevők számára a közös terepmunkára és a szakmai együttműködés elmélyítésére.

Az EME működtetése 2025-ben

Az EME működését 2025-ben is összehangolt intézményi struktúra jellemezte, amelyben az egyes szervezeti egységek szakmailag felkészült, kijelölt, illetve a szakosztályok és fiókegységek esetében megválasztott vezetők irányítása alatt tevékenykedtek. Ez a vezetői rendszer biztosítja az Egyesület mindennapi működésének folyamatosságát, valamint a hosszabb távú szakmai célok következetes érvényesítését.

A Jakó Zsigmond Kutatóintézet munkáját Bogdándi Zsolt történész irányította, aki a folyamatban lévő kutatási programok szakmai koordinációjáért, valamint a kapcsolódó források hatékony felhasználásáért felelt. Feladatai közé tartozott a *Források és adattárak Erdély középkori és kora újkori történetéhez* című kutatási program vezetése is.

A Könyvtár- és Információs Központ tevékenységét Tóth Orsolya filmes szakember vezette, aki az EME könyvtári és kéziratári állományának, valamint a digitális adattár működésének összehangolásáért felelt, továbbá részt vett az elektronikus katalógus és az egyesületi honlap fejlesztési folyamataiban is. Ugyanakkor komoly szakmai feladatot vállalt a 2025-ben készített interjúk, filmek és poszterek készítésében és a kiállítások megvalósításában is.

Az EME könyvkiadói tevékenységét Biró Annamária irodalomtörténész irányította, gondoskodva arról, hogy az Egyesület gondozásában megjelenő kötetek és sorozatok

77 | https://www.emeogysz.ro/esemeny_arch/archiv_2025.php

78 | <https://www.eme.ro/hir/beszamolo-xxiv-technikatorteneti-alkototabor-oradna-banyai-es-megmaradt-emlekei-2025-augusztus>

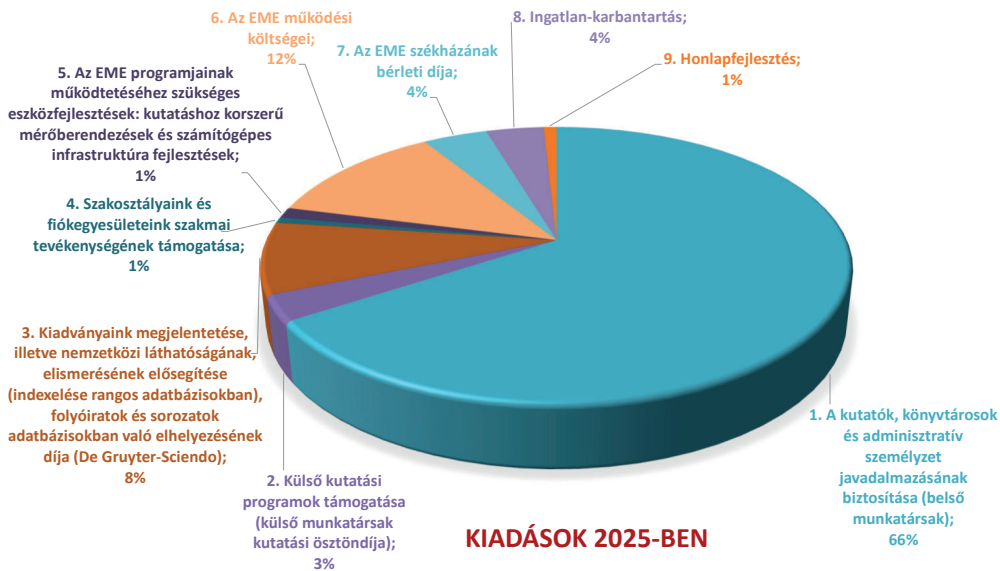
szakmailag megalapozottak, szerkesztésükben egységesek és megjelenésükben folyamatosak legyenek.

A szakosztályok és fiókegyesületek elnökei a hozzájuk tartozó tagság szakmai munkájának megszervezéséért és koordinálásáért felelnek. Tevékenységükről éves beszámolóikban adnak számot, programterveiket pedig a választmány elé terjesztik, biztosítva ezzel, hogy a részlegek munkája összhangban maradjon az EME küldetésével, célkitűzéseivel és intézményi stratégiájával.

Az EME mint regionális tudásközpont működtetése

Az Egyesület működtetését 2025-ben is több, egymásra épülő támogatási és feladatellátási modul mentén szerveztük meg. Ezek lefedték a belső munkatársak javadalmazását, a külső kutatási programok támogatását, a kiadványok megjelentetését és nemzetközi láthatóságának erősítését, a szakosztályok és fiókegyesületek szakmai tevékenységét, az eszközfejlesztéseket, valamint az Egyesület működési költségeit és a központi székház fenntartását.

Az EME 2025. évi kiadásainak szerkezeti megoszlását az alábbi grafikon szemlélteti, amely jól tükrözi, hogy a források döntő hányada közvetlenül a tudományos és programtevékenységek megvalósítását szolgáltatta.

KIADÁSOK 2025-BEN

Az EME kiadásainak százalékos eloszlása 2025-ben

Pályázatok – a programok működtetésének forrásai

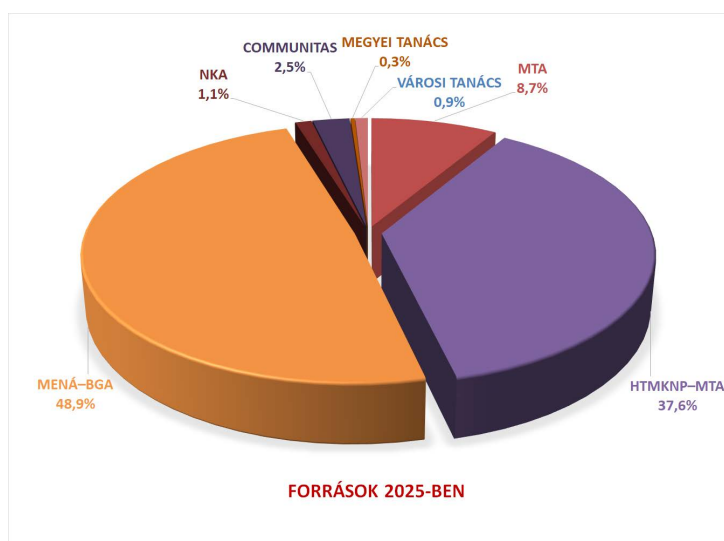
Az EME 2025-ben is két alapvető finanszírozási formára támaszkodott: normatív támogatásokra és programalapú forrásokra. A Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága a Bethlen Gábor Alapkezelőn keresztül (MENÁ-BGA) idén is külön kereket biztosított az EME mint Regionális Tudásközpont működtetésére. Emellett normatív támogatásban részesültünk a Magyar Tudományos Akadémiától (MTA) és az RMDSZ Ügyvezető Elnökségétől a Communitas Alapítványon keresztül (COMMUNITAS).

Kiemelt jelentőségű volt az MTA Határon Túli Magyar Kutatóhelyek Nemzeti Programjához kapcsolódó, 2023-ban indult *Források és adattárak Erdély középkori és kora újkori történetéhez* című négyéves projekt, amelynek 2025. évi támogatása is érdemben hozzájárult a kutatások előrehaladásához (HTMKNP-MTA).

A 2025-ben benyújtott pályázatok a működés, a könyvkiadás, a kutatás, valamint a rendezvények – konferenciák, emlékülések, vándorgyűlések, szakmai táborok és képzések – finanszírozását célozták. Az év során összesen 32 pályázatot nyújtottunk be, amelyek közül 27 sikeres volt.

A normatív támogatások mellett hazai és magyarországi pályázati forrásokból is részesültünk, többek között a Kolozsvári Városi Tanács (VÁROSI TANÁCS), a Kolozs Megyei Tanács (MEGYEI TANÁCS), a Communitas Alapítvány, a Magyar Tudományos Akadémia MTA200 programja, valamint a Nemzeti Kulturális Alap támogatásain keresztül.

A 2025-ben felhasznált források arányos megoszlását az alábbi grafikon mutatja, amely jól érzékelteti a különböző finanszírozási csatornák szerepét az EME működésében.

Az EME forrásainak százalékos eloszlása 2025-ben

Vezetői összegzés és intézményi értékelés

A 2025-ös év az EME számára azt erősítette meg, hogy az intézmény akkor tud igazán erős lenni, ha a szakmai minőséget, a közösségi jelenlétet és a működtetés feyelmét egyszerre kezeli. Az év teljesítménye nem kizárólag rendezvények sorozataként értelmezhető, hanem olyan intézményi működésként, amelyben a tudományszervezés, a kutatás, a könyvtári-információs háttér, a digitalizálás, a kiadói tevékenység, a képzések és az együttműködések egymást erősítő rendszert alkottak. A „látható” csúcspontok mögött végig jelen volt a „láthatatlan” alapmunka: a munkafeltételek javítása, az infrastruktúra gondozása, a szervezeti adminisztráció korszerűsítése, a finanszírozási és pályázati háttér stabilizálása. Ezek együtt tették lehetővé, hogy az EME 2025-ben is több színtéren, következetes arculattal, megbízható minőségben legyen jelen.

Ebben a folyamatban külön hangsúlyt érdemel az épületek és terek gondozása, mert az EME esetében a „hely” nem pusztán infrastruktúra, hanem intézményi identitás és működési feltétel. Az EME házai egyszerre kutatói és szervezési műhelyek, könyvtári és információs szolgáltatások terepei, közösségi találkozóponatok és a tudomány nyilvánosságának színterei. A karbantartás, felújítás, tatarozás és munkakörülmény-javítás ezért nem kiegészítő tevékenység, hanem a szakmai teljesítmény egyik előfeltétele: a stabil tér teremti meg annak lehetőségét, hogy a programok biztonságosan megvalósuljanak, a kutatói munka folyamatos maradjon, az állományok védelme biztosított legyen, és az EME a partnerek számára is megbízható, „kész intézményként” jelenjen meg. 2025-ben a helyek gondozása ezért közvetlenül hozzájárult ahhoz, hogy az EME nemcsak rendezvényeket szervezett, hanem fenntartható intézményi kapacitást épített.

A tudományos teljesítmény szempontjából 2025 külön értéke, hogy a kutatás két pillére – a főállású belső kutatói munka és a külső kutatási programok – összehangoltan működött. A belső kutatók munkája az intézmény szakmai gerince: a forrásfeltárás, kézirat-előkészítés, szerkesztés, adatbázis- és adattári kapcsolódások, valamint a tudományszervezés olyan folyamatos tevékenység, amelyre a rendezvények és a publikációk szakmai fedezete épül. A külső programok ezzel párhuzamosan a nyitottságot, az inter- és transzdiszciplináris kapcsolódásokat, valamint az utánpótlást erősítették: a fiatalok bevonása nem kiegészítő elem, hanem hosszú távú intézményi befektetés, amely a következő évek tudományos közösségét és vezetői utánpótlását is formálja.

2025 egyik legfontosabb intézményi üzenete az volt, hogy az EME a tudományt a társadalom felé közvetíti, miközben megőrzi a szakmai mércét. Az év nagy nyilvánosságú rendezvényei – a vándorgyűlés, az országos szintű bemutatkozások, a városi fesztiváljelenlét, valamint az év végi tudományünnep – nemcsak sikeres programok voltak, hanem intézményi csomópontok: partnerségeket építettek, láthatóvá tették a kutatói eredményeket, és olyan közösségi közeget teremtetek, ahol a tudomány nem zárt világgként jelenik meg, hanem közösségi ügyként. Különösen fontos volt ebben a partnerségi dimenzió: az együttműködések nem egyszeri alkalmakhoz kötődtek, hanem a működés logikájába épültek be – tudományos intézményekkel, kulturális partnerekkel, támogatókkal, valamint a szakosztályi és fiókegyesületi hálózat mozgósításával. Az EME intézményi erejének egyik legfontosabb forrása a szakosztályok és

fiókegyesületek hálózata: ez adja a tudományterületi sokszínűséget, a helyi beágyazottságot és a regionális jelenlétet, amelyre a nagy központi programok is ráépülhetnek. A tagság aktivizálása és az online tagnyilvántartás fejlesztése ezért nem adminisztratív részletkérdés, hanem a közösségi működés és a hosszú távú szervezeti tervezhetőség egyik alapfeltétele.

Ezt a logikát 2025-ben látványosan erősítették a kiállítási programok is, amelyek egyszerre szolgálták a jubileumi MTA-évhez való érdemi kapcsolódást és az EME intézményi arculatának megerősítését. Az *Erdélyi magyar akadémikusok arcképcsarnoka* az MTA kétszáz éves jubileumi esztendejében tudatos figyelemirányítás volt: az első változat bemutatása az MTA májusi ünnepi rendezvényéhez kapcsolódott, majd novemberben, a már kibővített, 47 poszterből álló sorozat jelent meg, rövidfilmekkel kiegészítve. A program külön értéke, hogy nem „kész terméket” tettünk ki a falra, hanem közösséget építettünk köré: a megszólalások, adatgyűjtések, személyes válalások mögött többtucatnyi közreműködő állt; kutatók, pályatársak és családtagok egy nagy közös vállalat részesévé váltak. Ennek már rövid távon is érezhető hatása volt: az érintettek számára az EME nem „külső intézményként”, hanem közös alkotó térként jelent meg, és a projekt révén sokan új – mélyebb, személyesebb és értékelőbb – nézőpontból tekintenek az EME szerepére.

Ugyanilyen hosszú távú intézményi építkezés eredménye volt a *Portrék az Erdélyi Múzeum-Egyesület egykori gyűjteményéből* tárlat, amely egyszerre művészeti élmény, város- és intézménytörténeti üzenet, valamint példaértékű együttműködés. A Kolozsvári Művészeti Múzeummal kialakított partnerség révén tizenöt, az EME egykori képtárából származó, restaurált portré válhatott újra láthatóvá. A tárlat – a Bánffy-palota kiemelt, központi nyilvánosságában – az EME imázsát is erősítette: azt mutatta meg, hogy a tudományos intézmény nemcsak kutató, hanem kulturális örökséget kezel, partnerséget épít, és képes értéket közvetíteni a szélesebb közönség felé is. A kiállításnak volt egy csendes, de lényegi üzenete is, amely túlmutat a bemutatón: nem az a döntő kérdés, hogy egy műtárgy fizikailag éppen hol található, hanem hogy tudjuk-e, honnan származik, és olyan szakmai környezetben őrzik-e, ahol a megőrzés, a kutathatóság és a nyilvános hozzáférés egyszerre biztosítható. Ez a szemlélet az EME egész működésével rokon: a „hely” itt nem egyszerűen tér, hanem felelős megőrzés és közösségi hozzáférés.

A Könyvtár és Információs Központ és az EDA köré szerveződő digitalizálási munka 2025-ben egyértelműen az EME hosszú távú kapacitásait erősítette. A könyvtári-információs szolgáltatások és az adattári fejlesztések nem melléktevékenységek: ezek biztosítják a kutathatóságot, a hozzáférést, a megőrzést, valamint azt a korszerű tudásmegosztási csatornát, amely nélkül ma már sem a tudományos munka, sem a tudomány-népszerűsítés nem képzelhető el. A kiállítási projektek tartósságát is ez a háttér biztosítja: az egyszeri „pillanat” így alakul át rendezett, visszakereshető, közkinccsé tett tudástári jelenlétté. Ezzel együtt válik teljessé a kép: az EME a saját tereit és szolgáltatásait közjóként működteti – nemcsak programokat helyez el a naptárban, hanem megőriz, szolgáltató, közvetítő, és képes a tudományt társadalmi értelemben is láthatóvá tenni.

Végül 2025 menedzsmenttanulása az volt, hogy az intézményi stabilitás több lábon álló finanszírozást és fegyelmezett programtervezést igényel. A pályázati aktivitás és a támogatói szerkezet sokszínűsége azt a mozgásteret teremtette meg, amelyben a

kutatás, a rendezvényszervezés, a könyvkiadás, a képzések és az intézményi szolgáltatások egyszerre tarthatók minőségben. A 2025-ös év eredményei így nem egyetlen év mérlegét jelentik, hanem olyan intézményi állapotot jeleznek, amely többévi tudatos építkezés eredménye, és amelyre a következő időszak – személyi ciklusokon túl is – biztonsággal építhet.

Köszönet

Köszönet illeti mindazokat, akik 2025-ben az EME munkáját szakmai tudásukkal, szervezőerejükkel, felelősségvállalásukkal és támogatásukkal segítették. Köszönöm a főállású kutatók és munkatársak kitartó, gyakran háttérben végzett, mégis meghatározó munkáját, amely nélkül sem a tudományos teljesítmények, sem a rendezvények, sem a szolgáltatások nem valósulhattak volna meg.

Köszönöm a szakosztályok és fiókegyesületek vezetőinek és közösségeinek aktivitását, a közreműködő előadók, szerzők, szerkesztők, önkéntesek és technikai munkatársak hozzájárulását, valamint mindazon partnerintézmények együttműködését, amelyekkel közösen tudtunk értéket létrehozni. Hálásan köszönöm támogatóinknak, pályázati és intézményi partnereinknek, hogy 2025-ben is lehetővé tették programjaink és szolgáltatásaink fenntartását és fejlesztését. Köszönöm a tagságnak a bizalmat és a közösségi elköteleződést; az EME ereje végső soron abból a közösségből fakad, amely a tudomány ügye mellett áll.

Külön köszönöm normatív támogatóinknak: a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságának (Bethlen Gábor Alapkezelő által), a Magyar Tudományos Akadémiának és az RMDSZ/Communitas Alapítványnak a támogatását, amely az EME ki számítható, hosszú távú működési stabilitásának egyik alapja.

Zárszó – előretekintés

Az EME 2025. évi tevékenysége ismételten azt igazolta, hogy a több mint másfél évszázados intézmény nem pusztán történeti örökség, hanem élő, folyamatosan megújuló tudományos és közösségi keret. A nagy nyilvánosságú rendezvények, a kutatói és kiadói teljesítmények, a könyvtári-információs és digitalizálási szolgáltatások, valamint az együttműködések nem egymás mellé kerültek, hanem közös működési logikát rajzoltak ki: az EME akkor erős, ha a tudományos minőséget, a közösségi jelenlétet és a szolgáltató intézményi hátteret egyben kezeli.

A 2025-ös év különösen jól láthatóvá tette az EME komplex szerepvállalását: egyszerre tudományos műhely, tudásközvetítő fórum, kulturális örökségkezelő intézmény és közösségépítő tér. Az év eredményei – az infrastruktúra gondozásától a kutatási teljesítményen át a kiállításokig és tudományünnepekig – azt üzenik, hogy az EME értéke nem egyetlen programban vagy egyetlen időszakban mérhető, hanem abban a teherbíró intézményi állapotban, amely többévi tudatos építkezés eredményeként létrejött, és amelyet 2025 különösen megerősített.

A folytathatóság kulcsa ugyanakkor nem új „jövőtervek” kijelentése, hanem annak megőrzése, ami már bizonyított: a stabil és átlátható működés intézményi keretei – a

következetes szervezeti rend, a felelős gazdálkodás és a több lábon álló finanszírozás –, továbbá a kutatói munka feltételeinek megteremtése, a könyvtári-információs és digitalizálási kapacitások erősítése, valamint a partnerségi háló gondozása. Mindez csak úgy tartható fenn, ha az EME hálózata – a szakosztályok és fiókegyesületek közösségeivel együtt – továbbra is aktív, és a tagság a saját ügyének tekinti az intézmény működését.

Külön hangsúlyozni kell: az EME vezetése és a szakosztályi/fiókegyesületi irányítás jelentős része közösségi munkaként történik. Ez egyszerre érték és felelősség: érték, mert a közösségi elköteleződésre épít; felelősség, mert tudatosan kell bővíteni és erősíteni azt a kört, amely szívesen vállal feladatot, és nyitottnak kell maradnunk az új belépők, új kezdeményezések iránt. A 2025-ben megerősített intézményi alapok akkor válnak tartóssá, ha a közös munka és a közös felelősség gyakorlata is tartósan megmarad.

Az EME jövőképe nem egyetlen évre szóló vállalásokból áll, hanem abból a tartós intézményi állapotból, amelyet 2025 is megerősített: az Egyesület regionális tudásközpontként egyszerre képes értéket megőrizni, új tudást létrehozni, és a közösség számára hozzáférhetővé tenni mindazt, amit a tudomány a társadalom szolgálatában képvisel. Ennek kulcsa a már bevált intézményi rend következetes fenntartása, valamint a szakosztályi és fiókegyesületi hálózat egységes, összehangolt működése.

Az EME 2025-ös eredményei így nem egyetlen év mérlegét jelentik, hanem olyan intézményi állapotot jeleznek, amely többévi tudatos építkezés eredménye, és jó alapot ad a következő időszak munkájához – a mindenkori vezetői felelősségek és közösségi vállalások keretében.

Megj. Az elnöki tájékoztató képes bemutatója az EME 2025. évi munkájáról az Erdélyi digitális adattárban érhető el.⁷⁹

Kolozsvár, 2026. 01. 21.

BITAY ENIKŐ,
az EME elnöke

79 | A képes bemutató itt tekinthető meg: <https://eda.eme.ro/handle/10598/34727>

1. Melléklet

2025-ben megjelent EME-kiadványok

Önálló kötetek:

1. Demény Péter: *Balla Zsófia költészete*. ISBN 978-606-739-278-4.
2. Bányai Éva, Demeter Zsuzsa, Egyed Emese (szerk.): *A század hamutartója: közéletések Mózes Attila szövegvilágához*. ISBN 978-606-739-279-1.
3. Gyéresi Árpád: *A penicillin kultúrtörténete*. ISBN 978-606-739-277-7.
4. Bőjthe Pál: *Helikon repertórium: 2005–2024*. ISBN 978-606-739-281-4.
5. Borsodi L. László: *Irodalomgrammatikák: tanulmányok, kritikák*. 2019-2025 ISBN 978-606-739-283-8.
6. Tompa Andrea: *Meghalni szabad: Janovics Jenő történetei 1919–1945 között*. ISBN 978-606-739-285-2.
7. Gaal György, Offner Robert: *A kolozsvári főiskolai seborvosképzés első évszázada (1775–1872/5). Az Orvos-sebész Tanintézet alapításának 250. évfordulójára*. ISBN 978-606-739-287-6.
8. Sófalvi András: *Homoródszentmárton templomvára. Esettanulmány az erdélyi templomerődítések történetéhez. The Church-Fortress of Mártiniș. Case Study on the History of Church Fortifications in Transylvania*. ISBN 978-606-739-292-0.

Folyóiratok:

Erdélyi Múzeum

87. kötet 2025/1, 2, 3, 4

Orvostudományi Értesítő

98. kötet 2025/1. különszám ISSN 1453-0953

98. kötet 2025/2. különszám ISSN 1453-0953

Acta Materialia Transylvanica

8. évf., 2025/1, 2

Sorozatok:

Certamen

1. Egyed Emese, P. Kovács Klára, Pakó László (szerk.): *Certamen XII. Előadások a Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum-Egyesület I. Szakosztályában*. ISSN 2393 – 4328
2. Biró Annamária, Egyed Emese, Pakó László (szerk.): *Certamen XIII. Előadások a Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum-Egyesület I. Szakosztályában*. ISSN 2393 – 4328

Erdélyi Történelmi Adatok

1. Gyulafehérvár város jegyzőkönyvei. II. Gyulafehérvár város törvénykezési jegyzőkönyvei 1617–1643. Kovács András kéziratát sajtó alá rendezte, bevezetővel, mutatóval ellátta Pakó László. (Erdélyi Történelmi Adatok VI. 3.) ISBN 978-606-739-296-8
2. Az erdélyi fejedelmek királyi könyvei. II. 1605–1608. II/1. Bocskai István királyi könyve 1605–1606; II/2. Rákóczi Zsigmond királyi könyve 1607–1608. Mutatókkal és

jegyzetekkel regesztákban közléteszi Fejér Tamás. (Erdélyi Történelmi Adatok VII. 4–5.) ISBN 978-606-739-298-2

Erdélyi Tudományos Füzetek

305. Benő Attila: *Névkontaktusok, névhasználati kontextusok Erdélyben.* ISBN 978-606-739-288-3

Letöltés:

20. Varga Szilvia: *A görgetésen túl (?) Erdélyi magyarok online politikai részvétele.* ISBN 978-606-739-290-6

Műszaki tudományos közlemények

MTK 22. Bitay Enikő, Máthé Márton (szerk.): *Műszaki Tudományos Közlemények* 22. ISSN 2393 – 1280

MTK 23. Bitay Enikő, Máthé Márton (szerk.): *Műszaki Tudományos Közlemények* 23. ISSN 2393 – 1280

Tudomány- és technikatörténeti füzetek

TTF 20. Miholcsa Gyula: *A villanyvilágítás története Erdélyben.* ISBN 978-606-739-295-1

Ipartörténeti füzetek

ITF 1. Nagy Béla: *A kolozsvári Iparos Egylet története (1860–1945).* ISBN 978-606-739-284-5

Emberek és kontextusok

27. Tóth Mária Orsolya: *A marosludasi hozzátelepítés története és emlékezete (1903–1989).* ISBN 978-606-739- 286-9

28. Tekei Erika: *Romániai magyar népköltészeti kiadványok. Folklórkutatás a privát és a nyilvános szféra határán – kutatás, közlés és recepció viszonya.* ISBN 978-606-739-293-7

Más kiadókkal közösen megjelentetett kiadványok:

1. Szenkovics Enikő: *A háromnyelvű Echinox: A romániai német irodalom reprezentációi a folyóirat hőskorában (1969-1989).* ISBN 978-606-739-282-1 (közös a Szépirodalmi Figyelő Alapítvánnyal, Budapest)

2. Bartha Katalin Ágnes: *Történeti játéktípus és gyakorlat: Prielle Kornélia pályafutásának színházművészeti és társadalmi dimenziói.* ISBN 978-606-739-280-7 (közös az Akadémiai Kiadóval, Budapest ISBN 978-963-664-139-9)

3. Albu-Balogh Andrea, János Szabolcs: *Az irodalom és a kultúra éltető közege: a lokális és a regionális* 3. ISBN 978-606-739-289-0 (Partium Kiadóval. ISBN: 978-606-9673-96-6)

4. Karácsonyi Zsolt: *A nézőt néző néző.* Esszék, tanulmányok. ISBN: 978-606-739-291-3 (Lector Kiadóval: 978-606-8957-52-4)

5. Horváth Sz. Ferenc: *Kommunista – zsidó – magyar: Gáll Ernő, a hontalan filozófus* (Kriterion Könyvkiadóval: 978-973-26-1346-7)

2. Melléklet

Az EME 2025. évi kutatási programjai

Az EME Jakó Zsigmond Kutatóintézetének három osztályában 2025-ben az alábbi kutatási projektek munkálatai folytak:

A) A humán és társadalomtudományi osztály kutatási projektjei

1. Az Erdélyi Okmánytár köteteinek szerkesztése és Erdély középkori történetének kutatása. (W. Kovács András, Hegyi Géza). A projekt keretében a következő kutatások zajlanak:

1.1. Forrásgyűjtés az Erdélyi Okmánytár VI. kötetéhez. Az Erdélyi Okmánytár célja az Erdély történetére vonatkozó középkori (1542 előtti) nem elbeszélő források (oklevelek, misszilisok, számadások stb.) teljességre törekvő összegyűjtése, kritikai vizsgálata és közzététele magyar nyelvű regesztákban. A sorozatot néhai Jakó Zsigmond (1916–2008) professzor kezdeményezte, aki az 1400-ig terjedő okleveles anyag zömét fel is dolgozta. A VI. kötet szerkesztése így az ő kéziratának gépbe vitelét, ellenőrzését, egységesítését, kiegészítését, illetve mutatókkal való ellátását jelenti. A sorozat V. kötete (1373–1389) 2021 őszén jelent meg Budapesten, a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára és a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet közös kiadásában. Jelenleg az Okmánytár VI. (1390–1399) kötetének a szerkesztése, mutatózása folyik.

1.2. Az Erdélyi Okmánytár szerkesztéséhez kapcsolódó segédletek összeállítása. Az okmánytár átfogó jellege csak szerteágazó könyvtári és levéltári kutatások révén biztosítható. Ennek fő területei: a) a szórványközlések összegyűjtése, tematikus bibliográfiák összeállítása; b) a kutatás előtt eddig ismeretlen oklevelek feltárása, lefényképezése romániai levéltárakban; c) pótlások az Erdélyi Okmánytár megjelent kötetéhez.

1.3. Erdély középkori történetéhez kapcsolódó alapkutatások, elsősorban archontológiai táblázatok, genealógiai táblák, prozopográfiai adattárak, térképek készítése. Folyamatban van: a) az erdélyi középkori megyei hatóságok működésének kutatása; b) az erdélyi püspökség és káptalan középkori archontológiájának, illetve személyzeti adattárának az összeállítása; c) az egyházi tized adminisztrálásának feltárása a középkori erdélyi egyházmegyében; d) az erdélyi vajdai ítélőszék működésének feltárása

2. Források, adattárak és feldolgozások az Erdélyi Fejedelemség történetéhez

2.1. Az erdélyi királyi könyvek regesztázása és kiadásra való előkészítése (ETA VII.). A fejedelmi kancellárián vezetett királyi könyvek (Libri Regii) a kora újkorban Erdély történetének legjelentősebb forráscsoportját alkotják. Történeti forrásértéküket a bennük fellelhető irattípusok változatossága, a fejedelemségkori Erdély társadalmi életének csaknem minden területére kiterjedő adatgazdagsága adja. A forráskiadvány-sorozat korábbi köteteinél is alkalmazott szabályok szerint folytatódik Báthory Gábor és Bethlen Gábor (1613–1629) királyi könyveinek a kivonatolása; a Bocskai

István 1605–1606. évi, valamint Rákóczi Zsigmond 1607–1608. évi királyi könyveinek bejegyzéseit tartalmazó kötet nyomdában van. Kutatók: Fejér Tamás, Pakó László, Szász Anikó.

2.2. A kolozsmonostori konvent fejedelemségkori jegyzőkönyveinek regesztázása és kiadásra való előkészítése. E munka célja a fejedelemségkori Erdély egyik jelentős hiteleshelyén vezetett protocollumok latin nyelvű bejegyzéseinek magyar nyelvű kivonatokban való közlése, a Jakó Zsigmond által közzétett középkori jegyzőkönyvek sorozatainak folytatása. A 17. század végéig vezetett 27 protocollum időrendbe rendezett kivonatait részletes mutatóval ellátva teszik hozzáférhetővé a kiadványok. A sorozat első kötete (A kolozsmonostori konvent fejedelemség kori jegyzőkönyvei I. 1326–1590. Mutatókkal és jegyzetekkel regesztákban közzéteszi Bogdándi Zsolt. Erdélyi Történelmi Adatok X. 1. Kolozsvár, 2018.) 2018 tavaszán jelent meg. Jelenleg az 1591–1602 közötti bejegyzések, illetőleg a későbbi kötetekbe bevezetett, de erre az időszakra keltezhető oklevélszövegek vagy kivonatos bejegyzések regesztázása és az elkészült szövegek kollacionálása folyik. Kutató: Bogdándi Zsolt. 2023 októberében csatlakozott a projekthez Izsán Csaba, aki az 1603-tól kezdődő bejegyzések regesztázásának folyamatát sajátítja el, és a regesztakötet mutatózását végzi.

2.3. Az erdélyi káptalan fejedelemségkori jegyzőkönyveinek regesztázása és kiadásra való előkészítése. 2016 végén jelent meg az Erdélyi Történelmi Adatok sorozatban (ETA VIII. 2.) az erdélyi káptalan jegyzőkönyveinek oklevélregesztáiból készült második kötet, amely az 1600–1613 közötti periódust fedi le. A korszakhatárt Báthory Gábor fejedelem halálának időpontja jelentette. Jelenleg a harmadik kötet előkészítésének munkálatai folynak a Bethlen Gábor fejedelem uralkodása alatt (1613–1629) keletkezett, Dési István, Debreceni János, Taracközi Péter, Barkai Ambrus és Bojti Veres Gáspár káptalani levéltárosok által vezetett jegyzőkönyvek regesztázása által (őrzőhelyük: Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, jelzetük MNL OL F 2). A feldolgozandó anyag tetemes volta miatt vélhetőleg két kötetre fognak rúgni a Bethlen Gábor korában bevezetett okleveleket feldolgozó regeszták. A kötetek közül terveink szerint az első az 1613–1621-ben kelt bejegyzések, míg a másodikat az 1622–1629 között született oklevelek regesztái fogják képezni. A protocollumok kivonatai elkészültek, jelenleg a szövegek ellenőrzése és a későbbi pótlások regesztázása folyik. Kutató: Gálfi Emőke. A kutatás a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárával együttműködésben zajlik.

2.4. Gyulafehérvár város törvénykezési jegyzőkönyvei. Minthogy az erdélyi fejedelmek székhelyére, Gyulafehérvárra vonatkozó forrásanyag zöme – beleértve a város levéltárát is – a 16–17. századi pusztítások során megsemmisült, a megmaradt darabok közül a gyulafehérvári Batthyaneumban őrzött városkönyv (1588–1674), valamint az 1603-tól kezdődő törvénykezési jegyzőkönyvek kiemelkedő jelentőséggel bírnak. Ezek ugyanis nem csupán a városi jogszolgáltatás menetébe és rendszerébe, hanem a városlakók mindennapjaiba is egyedülálló betekintést nyújtanak. Kovács András szerkesztésében eddig a városkönyv, valamint a törvénykezési jegyzőkönyvek 1603–1616. évek közötti anyaga jelent meg nyomtatásban. Szeptembertől elkezdődött Gyulafehérvár város törvénykezési jegyzőkönyveinek az 1617–1643. éveket tartalmazó II. kötetének a kiadásra való előkészítése. A korábbi években Kovács András már elkészült a forrásszövegek átírásával, 2023-ban lezárult az átírás szövegének a forrásról készült fénymásolatokkal való összevetése (Gálfi Emőke és Pakó László), 2024 folyamán

pedig két újabb kutatóút alkalmával sor került az átírás és az eredeti jegyzőkönyvek összevetésére is, jelenleg a kötet mutatózása folyik.

2.5. A fejedelmi kancellária működése és személyzete a Báthoryak korában (1571–1602). E hivatal- és intézménytörténeti kutatás célja a Báthory-kori kancellária szervezetének és működésének vizsgálata. Az egész korszakra vonatkozó kutatások mellett folyik a kancelláriai személyzet archontológiájának és propozográfiájának összeállítása. Kutató: Fejér Tamás.

2.6. A fejedelmi tábla működése a 16. század második felében. Az intézménytörténeti/jogtörténeti kutatás célja a felsőbírátság kialakulásának, szervezetének és működésének tisztázása, személyzeti adattárának összeállítása, az intézmény működésének monografikus szintű feldolgozása. A kötet a HUN-REN BTK Történettudományi Intézet kiadásában 2025-ben megjelent. Kutató: Bogdándi Zsolt. https://tti.abtk.hu/images/2025/kotetek/fejedelmittabla_cimnegyed-tartalom-eloszo.pdf.

2.7. A kolozsvári jogügyigazgatók (direktorok) intézménye és számadásai (1584–1660). A kutatás célja az intézmény szervezetének és működésének vizsgálata, a tisztségviselők hivatali jegyzékének az összeállítása és éves számadásainak a közzététele. A céldőszakból több mint 550 olyan per gyűlt össze, melyet a direktorok kezdeményeztek. Korábban elkészült a számadások átírása, a hozzákapcsolódó névmutató és a tisztségviselők névsorának jegyzéke. Az intézmény 16. századi történetéről eddig megjelent egy angol és egy magyar nyelvű tanulmány, egy harmadik tanulmány a teljes időszakra vonatkozóan ad számot a direktoroknak a városi vagyon védelmében betöltött szerepéről, illetve egy német nyelvű összefoglaló is napvilágot látott. Egy újabb előadás és annak tanulmánnyá átdolgozott változata a direktorok perindítási hatáskörét vizsgálta mind az elméleti szabályozások, mind a gyakorlatból vett példákon keresztül. Az újabb eredményekről egy konferencia-előadás számolt be, és készül az előadás írott változata is. Kutató: Pakó László.

2.8. Bűnözés a kora újkori Kolozsváron. Emberi élet elleni bűncselekmények a kora újkori Kolozsváron. A kutatás célja az 1570–1660 közötti időszakból fennmaradt kolozsvári emberölési/gyilkossági perek számbavétele és elemzése. Eddig 183 emberölési per került elő. A témában a korábbiakban több magyar és román nyelvű tanulmány jelent meg a családi emberölések, a kora újkori Kolozsvár környéki rablógyilkos bandák és a kocsmai emberölések kérdéskörében, illetve több előadás is foglalkozott a témákkal. Kutató: Pakó László.

2.9. Gyulafehérvár társadalma a 17. század első harmadában. A kutatás előzménye az erdélyi fejedelmek székvárosának és a körülötte kialakuló uradalomnak a társadalmi szempontú vizsgálata volt a 16. századra nézve. Ennek eredményeként jelent meg 2021-ben a *Gyulafehérvár és uradalma a 16. század második felében* című kötet. A kutatás folytatódik a 16. század végi udvari társadalom tagjainak (archontológiai jellegű) vizsgálatával, továbbá a városi társadalomra vonatkozó, 17. század első harmadában történt változások feltárásával, amelynek fő forrását a szerző által regesztázott erdélyi káptalani jegyzőkönyvek képezik. Kutató: Gálfi Emőke.

2.10. A gyulafehérvári uradalom a 17. század első harmadában. A kutatás előzménye a székváros körül kialakult uradalom társadalmi, gazdasági és adminisztratív szempontú vizsgálata volt a 16. század második felére vonatkoztatva. Ennek eredménye a 2.9. pontban leírt és 2021-ben megjelent kötet. A kutatás továbbvitelét az uradalom fejlődésének, birtokai mobilitásának és a végbement változásoknak a bemutatása

fogja képezni a 16. század végén és a 17. század első harmadában különös tekintettel Bethlen Gábor korszakára. Kutató: Gálfi Emőke.

2.11. Mezővárosi fejlődés Erdély hét vármegyéjében (1541–1600) A kutatómunka célja a mezővárosi jogállás és fejlődési fok, városvezetési szervezet és ügyintézés, társadalmi rétegződés, igazságszolgáltatás, mezőgazdasági, kézműipari és esetenként bányászati termelés, valamint a kereskedelem kérdéseinek tisztázása a jelzett időszakban. A munka eredményét nagyrészt a forrásanyag mennyisége határozza meg, mivel számos településről igen kevés levéltári adat maradt fenn, és ez nemcsak a kisebb jelentőségű mezővárosokra igaz, hanem azokra is, melyek – bár szintén alacsonyabb vagy közepes fejlettségi fokon állottak – fontos szerepet játszottak a fejedelemségben (pl. a vármegyei bíraskodás központjai voltak). A 45 mezőváros nem oszlik el egyenlőképpen a hét vármegyében: Belső-Szolnok vármegyében hat, Dobokában három, Fehérben tizenhárom, Hunyadban hét, Kolozsban szintén hét, Kükküllőben öt, Tordában négy oppidum feküdt a tárgyalt időszakban. Kutató: Szász Anikó.

2.12. Az erdélyi városok védelme a 16. század utolsó évtizedeitől Kemény János fejedelem haláláig (1662). A kutatás Izsán Csaba doktori disszertációjának (*A háborúskodás városvédelmi vonatkozásai a kora újkori Erdélyben. Védművek, céhes városvédelem és darabontok a 16. század második felétől Kemény János fejedelem haláláig*) alapjául szolgált, amelynek megvédésére 2024-ben került sor. A munka során Kolozsvár, Brassó és Segesvár városvédelmi forrásai kerültek feldolgozásra, valamint összevetésre számos nagyszabású forrással. A városi számadáskönyvekből a darabontokra, illetve a városok által a védművek fenntartására és a fegyverek vásárlására, valamint azok gyártási költségeire vonatkozó bejegyzéseket dolgoztuk fel. Kolozsvár esetében feldolgoztuk a (puska)portörő malom és a zsoldos darabontok publikálatlan számadásait. A darabontokra vonatkozó adatokat más forrásokból (mint például hadügyi témájú levelezések, elbeszélő források stb.) is összegyűjtöttük. Ezenfelül a 2018–2020 között zajló (MTA Domus Szülőföldi Csoportos Kutatópályázatok támogatásával megvalósuló) *Erdélyi céhes adattár* című projekt során vizsgált céhes források anyagából a városvédelemre és a céhek védelmi kötelezettségeire vonatkozó adatokat hasznosítottuk. Jelenleg a PhD-dolgozat kéziratának kiadásra való előkészítése folyik.

3. Mai erdélyi magyar digitális helynévtár. 2014 tavaszán együttműködés jött létre a Debreceni Egyetem Nyelvtudományi Tanszékének onomasztikai részlegével. 2015 őszén egy Síkfőkúton rendezett konferencia alkalmával az együttműködést kiterjesztettük több magyarországi egyetemre is. Ennek a megállapodásnak értelmében a Magyar Digitális Helynévtár Magyar Nemzeti Helynévtárrá alakult, ennek fényében az EME nyelvész kutatója a Szabó T. Attila által megkezdett, majd az ún. kolozsvári iskola tagjai által folytatott erdélyi történeti és élőnyelvi helynévkutatás aktualizálását, mai magyar (magyarázatokkal kísért) helynévkatalógus összeállítását tűzte ki célul. 2020-ban megjelent az *Aranyos vidékének helynevei* című kötet. A projekttel az MNHP-hez kapcsolódunk, az EME társintézményként a nyelvész kutatója által részt vesz a program felépítésében, működtetésében. Egyik fontos feladat az MNHP-vel együttműködésben az erdélyi kutatói hálózat kiépítése. Ennek érdekében a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Marosvásárhelyi Karának Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékével közreműködésben féléves előadás-sorozatot, képzést hoztunk létre érdeklődő egyetemi hallgatók számára. Ez a munka a csíkszeredai karon is elkezdődött.

Gyűjtés folyik a kalotaszegi Nádasmentén, a Nyárádmentén, valamint a képzett hallgatók által Erdély különböző kutatópontjain. Ugyanakkor a nyelvész kutató dolgozik Pesty Frigyes helynévgyűjteményéből a Kolozs megyei kötet kiadásának előkészítésén. Kutató: Tamás Csilla.

4. Nemesi íráshasználat a XVII–XVIII. századi Erdélyben. A kutatás célja az íráshasználat különböző formáinak, az írás mindennapi életben betöltött szerepének a vizsgálata, különös tekintettel a női íráshasználatra. A kutatás keretében 2025-ben hadadi Wesselényi Kata írásos hagyatékának (kéziratos imanaplóinak, illetve levelezésének) feldolgozása zajlott. Folyamatban van az *Egy hittel egy reménnyel két egyező szívnek Isten eleiben fel nyújtott áldozatja mellyben bé vagynak foglaltatva némelly könyörgekek és Istenes énekek* (313 oldal) nyomtatásra való előkészítése. Kutató: Papp Kinga

Külső kutatási programok

5. Az Erdélyi magyar szótörténeti tár köteteinek digitalizálása. A Tár köteteinek szerkesztése mellett néhány éve célul tűztük ki a teljes sorozat korszerű digitalizálását, amely korrektúrázás, aktualizálás után kerül az EDA-ba. A végső cél a teljes körű digitalizálás után olyan adatbázis létrehozása, mely újabb, különböző (elsősorban) nyelvészeti kutatások elvégzését teszi lehetővé. A digitális korrektúra elvégzése teszi lehetővé a kétrétegű pdf-formátum létrehozását, így a szöveg másolás után is hibátlan marad. Ezt a rendkívül aprólékos munkát az EME két kutatója végzi. Kutatók: András Zselyke és Tamás Csilla.

6. Az EME régi és jelenlegi gyűjteményeinek feldolgozása

6.1. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára irattárának digitalizálása. A pályázat célja az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára (EME levéltára) irattárának digitalizálása, a Levéltár történetére vonatkozó forráskiadvány előmunkálataként. Az EME egykori levéltára, amely jelenleg a RNLt Kolozs Megyei Levéltárának őrizetében van, a maga mintegy 2000 ifm-anyagával Erdély történetének legjelentősebb tárháza, történetének feltárása az EME elsőrendű feladatai közé tartozik. Projektvezető: Hegyi Géza (2024. november 1. – 2025. április 30.)

6.2. Ferenczi István (1921–2000) hagyatékának digitalizálása és feldolgozása (I–II.). Ferenczi István (1921–2000) a 20. századi erdélyi magyar régészet kiemelkedő alakja, munkássága rendkívül szerteágazó és napjainkban is időszerű, elsősorban az őskori, római kori és középkori régészet tekintetében. A kutatás Ferenczi István gazdag hagyatékának a rendszerezését, digitalizálását, feldolgozását és online közzétételét tervezi. Az online hozzáférhető forrásanyag lehetővé tenné Ferenczi tudományos pályafutásának és munkásságának a monografikus feltárását és értékelését. Projektvezető: Petruț Dávid (2024. november 1. – 2025. április 30./2025. november 1. – 2026. április 30.)

6.3. Az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek a kolozsvári Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtárban őrzött könyv- és kéziratgyűjteménye feltárása. A kolozsvári egyetemi könyvtárba az EME könyvei a 20. század legelején kerültek be, a kéziratok egy része 1949 után. Szükség van az EME valamikori könyvgyűjteménye – ezen belül az RMK-anyag – szakszerű feltárására, másrészt a kéziratok (ez esetben Bod Péter Házi diárium)

leírására és értelmezésére. Kutatásunk e nagy volumenű munka körébe tartozik, a pályázatban rendelkezésre álló idő részfeladatok elvégzésére elegendő, két tematikus tanulmány elkészítésére. Projektvezető: Egyed Emese (2025. november 1. – 2026. április 30.)

6.4. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára (1859–1949) c. forráskiadvány kiadásra való előkészítése (I.). A pályázat célja az EME egykori archívumának: az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárának a hivatali irattárában őrzött iratanyag kiadásra való előkészítése. A levéltár megalakulására, működésére és iratanyagának gyarapodására vonatkozó források közzététele nem csupán az EME egyik legjelentősebb gyűjteménye, hanem az erdélyi archivisztika 19–20. századi története szempontjából is meghatározó jelentőségű forrásanyagot bocsátana a kutatás rendelkezésére. Projektvezető: Hegyi Géza (2025. november 1. – 2026. április 30.)

6.5. Szabó T. Attila és Lőrincze Lajos levelezése. Szabó T. Attila és Lőrincze Lajos az 1950-es és 1980-as évek között leveleztek. A levelek két kiemelkedő nyelvész, tudományos kutató szakmai együttműködésének tanúbizonyságai. A levelek fontos kortörténeti és nyelvtudomány-történeti értéket képviselnek. Ezekből megtudhatjuk, hogy mi foglalkoztatta e két kiváló tudóst, éppen milyen tudományos elképzelés megvalósulásán dolgoznak, de bennük van a magyarországi tudóstárs törődése, segítsége is a hatalom által egyre jobban elszigetelt erdélyi kutató irányába. Projektvezető: Tamás Csilla (2025. november 1. – 2026. április 30.)

6.6. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület festményei a kolozsvári Művészeti Múzeumban. I. Erdélyi főúri családokhoz kapcsolódó festmények. A kutatás az Erdélyi Múzeum-Egyesület egykori képtárából származó, jelenleg a kolozsvári Művészeti Múzeumban őrzött festmények azonosítására és elemzésére irányul. A korábbi kutatási eredmények rendszerezése mellett a cél a művek provenienciájára és gyűjtéstörténetére vonatkozó, hiányzó adatok feltárása a fennmaradt leltárak, katalógusok és levéltári források összevetésével. A vizsgálat kiterjed a festményekhez kapcsolódó korábbi dokumentációs anyagok – leírások és fotódokumentációk – felkutatására is. A kutatás első fázisa az erdélyi főúri családokhoz kapcsolódó portrékra terjed ki. A projekt várt hozadéka az egykori képtári állomány részleges rekonstrukciója, az alkotások művészet- és kultúrtörténeti értékének előtérbe állítása, kutathatóvá tételük elősegítése. Egyéni kutató: Zay Éva (2025. november 1. – 2026. április 30.)

7. Irodalomtudomány

7.1. Irodalmi és társadalmi performativitás – női szerepértelmezések a 19–21. században. A 19. század második felétől lehet számolni a szépirodalmi alkotás mint női teljesítmény elismertségével, ebben jelentős szerepet játszottak az időszaki sajtóorgánumok, továbbá a nők határozottabb hangvétele a levelezésben és az olvasók, színházlátogatók között. Másrészt a korábban az egyház keretei között megvalósuló támogatás független civil szervezetek révén is teret nyer. A kutatás konkrét anyaga gróf Wass Ottilia levelezése, továbbá Cseh Katalin költészete és társadalmi mecénatúrájuk. Projektvezető: Egyed Emese (2024. november 1. – 2025. április 30.)

8. Közgazdaság-tudomány

8.1. A mezőgazdasági ágazat kihívásai és fejlesztési lehetőségei Hargita megyében a gazdaszervezetek és szakemberek szemszögéből. A kutatás célja Hargita megye mezőgazdasági szerkezetének elemzése, a fő kihívások azonosítása, valamint

agrárszakértők véleménye alapján az agrárium lehetséges fejlesztési irányainak feltérképezése. A kutatás a mezőgazdasági szerkezettel és az eddig elnyert, főként európai uniós pályázatokkal kapcsolatos statisztikai adatok elemzésén, valamint a székelyföldi gazdaszervezetek elnökeivel és más agrárszakértőkkel készítendő interjúk feldolgozásán alapul. Projektvezető: Balla Emese (2024. november 1. – 2025. április 30.)

8.2. A fenntarthatóság-központú innovációk azonosítása a fontosabb európai és romániai FMCG-kiskereskedők esetében. A jelen kutatás célja a fenntarthatóság-központú innovációk azonosítása a fontosabb európai és romániai FMCG-kiskereskedők esetében. A kutatás során 18 vezető, tőzsdén jegyzett európai élelmiszer-kiskereskedelmi cég, illetve 10 romániai piacvezető kiskereskedő lesz vizsgálva. A vállalatok által bevezetett innovációk a vállalat honlapjáról, illetve az éves céges jelentésekből lesznek összegyűjtve 2022 és 2024 között. Ezt követően az innovációkat kódoljuk a fenntarthatóságnak és a fenntarthatósági céloknak megfelelően. Projektvezető: Alt Mónika-Anetta (2024. november 1. – 2025. április 30.)

8.3. Hogyan lett a politikai aritmetikából matematikai statisztika. Kutatásunkban azt szeretnénk megvizsgálni, hogy miként vált az államleíró, adatösszeíró, adatrendszerező politikai gazdaságtanból és politikai aritmetikából kőkemény matematikai diszciplína? Persze ez vita tárgyát is képezheti, mert a szociológusok, orvosok, pszichológusok, társadalomkutatók minimális matematikai háttérrel, sőt matematikai háttér nélkül is statisztikai elemzéseket és összesítéseket végeznek. Projektvezető: Oláh-Gál Róbert (2025. november 1. – 2026. április 30.)

9. Jogtudomány

9.1. A jogellenes online tartalmak eltávolíthatósága. A jogellenes online tartalmak eltávolíthatóságát kutatjuk (eltávolítás/hozzáférés blokkolása), a véleménynyilvánítás szabadsága és új technológiák mentén. Uniós jogszabályok, illetve a nemzeti jog határozza meg, mi minősül jogellenes tartalomnak – uniós szinten vannak terrorizmusra, gyermekpornográfiára vagy gyűlöletbeszédre vonatkozó normatív rendelkezések, míg a jogellenes online kereskedelmi gyakorlat, a szellemi tulajdonjogi jogsértés, a termékbiztonsági szabályok megítélése nem egységes. Projektvezető: Kokoly Zsolt (2024. november 1. – 2025. április 30.)

9.2. Gyermekek és fiatalok védelme digitális környezetben. A kutatás a digitális környezet jogalkotási és -alkalmazási újdonságait vizsgálva foglalja össze a kiskorúakat érintő kihívásokat. A kutatás általános keretét interdiszciplináris megközelítés biztosítja, amely médiajog, platformjog, techjog, adatvédelem, kiberbiztonság egységében bontja ki a részmákat: digitális nagykorúság; gyermekek online szexuális bántalmazása – deepfake CSAM-tartalmak kiskorúak között; brain rot – nem jogsértő, de a kiskorú fejlődését károsító AI-tartalmak. Projektvezető: Kokoly Zsolt (2025. november 1. – 2026. április 30.)

B) A természettudományi és műszaki osztály kutatási projektjei

1. Műszaki és kulturális örökségvédelem Erdélyben. A projekt célja a műszaki és kulturális örökség feltárása, tanulmányozása és védelme Erdélyben. Projektvezető: Bitay Enikő.

A projektet az alábbi kutatások alkotják:

1.1. Technika- és ipartörténeti kutatások Erdélyben. A kutatás célja technikai örökségünk felkutatása, működőképessé tétele, megőrzése, kulturális örökségünkbe való integrálása, valamint a térség kulturális és turisztikai fejlesztése.

1.1.1. Bolyai Farkas kályhái napjainkban. A projekt célja Bolyai Farkas kemencéinek és öntöttvas kályháinak kutatása, dokumentálása és közzététele Oláh Anna korábbi munkájának kiegészítéseként. Az anyag Libik András Bolyai tanár kályhái című kéziratára épül, kibővítve azt az öntöttvas kályhák ismertetésével. A szerkesztendő és nyomdára előkészítendő kötet tudományos igényű, közérthető formában tervezi bemutatni Bolyai Farkas kályhás örökségét, gazdagítva a magyar technikátörténetet. Projektvezető: Pásztor Judit (2025. november 1. – 2026. április 30.)

1.1.2. Kolozsvár XX. századi ipartörténetének emlékei (XVII. rész). Ipartörténeti adatgyűjtés; régi kolozsvári gyárak képanyaga, dokumentációgyűjtés; interjúk készítése egykori gyárakban dolgozó mérnökökkel, technikusokkal; ipartörténeti adattár kialakítása. A XVII., 2025-ben kiemelt téma: *A kolozsvári Ipari Elektronikai és Automatizálási Vállalat – IEIA emlékei.*

1.1.3. A Kolozsvári Iparos Egylet kialakulásának, történetének kutatása. A Kolozsvári Iparos Egylet szerepe a város társadalmi életében. Kutató: Nagy Béla

1.1.4. A villanyvilágítás története Erdélyben. A kutatás célja feltárni az elektromos világítás erdélyi bevezetésének folyamatát, és megérteni azokat a műszaki, gazdasági és társadalmi tényezőket, amelyek az új technológia elfogadását és a modernizáció helyi mintázatait meghatározták. Kutató: Miholcsa Gyula

1.2. Műszaki egyéniségek Erdélyben a XIX–XX. században. A műszaki tudományok egyéniségeinek és hagyatékainak kutatása Erdélyben a még fellelhető hagyaték gyűjtésére, digitalizálására és feldolgozására irányul. Jelen kutatás középpontjában Martin Lajos műszaki hagyatékának elemzése, életének és munkásságának feldolgozása áll.

1.3. Kulturális források felkutatása a vidékfejlesztés érdekében. A kutatás célja felmérni Erdély magyarlakta (szórvány)településeinek társadalmi, kulturális értékeit a vidék fejlesztése érdekében. Projektvezető: Talpas János. A projekt keretében az alábbi kutatás valósul meg:

1.3.1. Az óradnai bányavidék technikatörténeti feldolgozása. Az arany világpiaci árának emelkedése ismét aktuálissá tette az erdélyi aranybányák újraindításának kérdését. Óradna vidéke régóta az erdélyi bányászat egyik meghatározó központja, ahol a bányászati tevékenység szorosan összefonódott a térség társadalmi és kulturális életével. Kutatásunk célja a régió technikatörténeti, társadalmi és kulturális értékeinek feltárása, valamint az azok megőrzését és hasznosítását szolgáló megoldások kidolgozása. Projektvezető: Talpas János (2025. november 1. – 2026. április 30.)

1.4. Iparrégészeti, archeometallurgiai és archeometriai kutatások. A kutatás célja elsősorban a Marosvécsről, Mikházáról és Felsőrépáról származó, ásatások során előkerült római kori vassalakletek archeometriai vizsgálata. Az eredmények közös, anyagtudományi, geológiai, régészeti (történész) értékelése jelentős, új eredményekkel egészíti ki a műszaki örökségünkkel kapcsolatos ismereteinket.

1.4.1. Mikházi római bronz pikkelypáncélok és övveretek archeometriai vizsgálata. A kutatás során a 2011 óta Mikházán zajló régészeti feltárások révén előkerült római pikkelypáncélok és övvereteket szándékozunk archeometriai módszerekkel

megvizsgálni. Projektvezető: Pánczél Szilamér-Péter (2024. november 1. – 2025. április 30.)

1.4.2. Mikházi segédcsapattábor kútjaiból előkerült fémtárgyak régészeti és archeometriai vizsgálata. A kutatás során a 2024 és 2025 folyamán a mikházai segédcsapattáborban feltárt két római kútból előkerült fémtárgyakat szándékozunk régészeti és archeometriai módszerekkel megvizsgálni. Projektvezető: Pánczél Szilamér-Péter (2025. november 1. – 2026. április 30.)

2. Anyagtudományi kutatások

2.1. Fenofibrinsavat tartalmazó, PVP-alapú szálas gyógyszerhordozó rendszer előállítás és jellemzése. A kutatás célja PVP-alapú, fenofibrinsavat tartalmazó szálas szerkezetű rendszerek előállítása, a szálképzés során bekövetkező fizikokémiai átalakulások – különösen a hatóanyag amorffá válása – vizsgálata, valamint annak felmérése, hogy ez a szerkezeti módosulás miként javítja a fenofibrinsav oldhatóságát és kioldódási tulajdonságait. Projektvezető: Bitay Enikő

2.2. Termoplasztikus elasztomer szálas szerkezetek tanulmányozása A projekt célja poli(stirol-b-etilén-butilén-b-stirol) (SEBS) szálas szövédékek létrehozása centrifugális szálképzési eljárással. Hipotézisünk szerint a centrifugális szálképzés megoldást jelenthet a nem vezető polimeranyagokból, elasztomerekből előállított szálas szövédékek gyártásánál előforduló nehézségekre, illetve magas termelékenységet biztosít. A kutatás keretében vizsgálni kívánjuk a centrifugális szálképző eljárás technológiai paramétereinek hatását a keletkezett SEBS-szálak átmérőjére. Projektvezető: Gergely Attila (2024. november 1. – 2025. április 30.)

2.3. Politejsav-biokompatibilis szálas szerkezetek előállításának optimalizálása. A pályázott kutatás a 2024–2025 tanévben elkezdett, egy korábbi nyertes „EME Külső Kutatási Projektek” [1] keretében elvégzett vizsgálatok folytatása. A kutatási projekt során acéloszlop és acélgerenda, illetve acéloszlop és öszvéngerenda közötti félmerev, homloklemezkes kapcsolatok numerikus elemzése fog történni ABAQUS szoftverben, valamint egy kísérleti programterv kidolgozása, amely a numerikus modellek jövőbeli validálását készíti elő. Projektvezető: Gergely Attila (2025. november 1. – 2026. április 30.)

3. Gépészmérnöki kutatások

3.1. Négy és hat szabadságfokú, új típusú, párhuzamos felépítésű robotok modellezése. A kutatás célja olyan anyagmozgatásra használatos, párhuzamos struktúráknak a fejlesztése, mely munkatere legalább az egyik irányban tetszőlegesen növelhető. Ennek érdekében a jelenlegi projekt keretén belül tanulmány készül 4 és 6 szabadságfokú párhuzamos struktúrákról, ezek iparban való használhatóságát tárgyaljuk majd, és azonosítunk két struktúrát (4 és 6 szabadságfokút), melynek létjogosultsága van a geometriai és kinematikai paramétereket tekintve. Projektvezető: Forgó Zoltán (2024. november 1. – 2025. április 30.)

3.2. Új típusú, négy szabadságfokú, párhuzamos robot modellezése és fejlesztése. A kutatás célja olyan anyagmozgatásra használatos párhuzamos struktúrának a modellezése és fejlesztése, mely munkatere legalább az egyik irányban tetszőlegesen növelhető. Ennek érdekében a jelenlegi projekt keretén belül tanulmány készül egy előző kutatás eredményeire támaszkodva, négy szabadságfokú párhuzamos

struktúrákról, mely az iparban való használatot is lehetővé teszi. A kutatás során fény derül azokra a paraméterekre is, melyek az optimális használhatóságot lehetővé teszik. Projektvezető: Forgó Zoltán (2025. november 1. – 2026. április 30.)

4. Építészmérnöki kutatások

4.1. Hidegen hajlított, dupla C profilok hajlítási kapacitásának és képlékeny alakváltozásának numerikus vizsgálata végeselem-módszerrel, és ezeknek a hitelesítése a korábban elvégzett kísérleti eredmények alapján. A kutatás numerikus modellek készítéséből és vizsgálatából áll, amelyek a dupla C szelvényű gerendák hajlítási igénybevételre történő viselkedését vizsgálják, különös tekintettel a képlékeny deformációkra. A végeselem-módszerrel készített modelleket 2C200 x 1.5 és 2C240 x 2 szelvényekre a CFSExpert (CFSExpert – Szerkezeti tervezőeszköz hidegen alakított acélszerkezetekhez Gordias – Strong Solutions) nevű projekt keretein belül elvégzett kísérleti eredményekkel fogjuk igazolni. Ezt követően a numerikus vizsgálatot kiterjesztjük egy nagyobb keresztmetszetre is (2C300 x 3), hogy az ezekből nyert eredményeket/információkat a továbbiakban felhasználjuk a hidegen hajlított szerkezetek vizsgálatára földrengésből származó hatások esetén. Projektvezető: Nagy Zsolt (2024. november 1. – 2025. április 30.)

4.2. Főirányú, homloklemez acéloszlop és acélgerenda, valamint acéloszlop és öszvérgerenda közötti félmerev kapcsolatok analitikus és numerikus vizsgálata végeselem-módszerek alkalmazásával. A pályázott kutatás fő célja a Beatriz Gil et al. és Simoes da Silva et al. által leírt kísérleti konfigurációk analitikus elemzése, valamint ezek numerikus úton történő modellezése. A fókusz a külső, acéloszlop-acélgerenda, illetve acéloszlop-öszvérgerenda közötti félmerev, homloklemez kapcsolatok vizsgálatán lesz, ahol a negatív nyomatók hatása különösen jelentős. Az említett félmerev kapcsolatok alapvető szerepet játszanak a többemeletes öszvérszerkezetek viselkedésében, és a jelenlegi tervezési útmutatók nem kezelik megfelelően ezeket a típusú konfigurációkat. Továbbá a kutatás jelentős hozzájárulást nyújt a korábban elkezdett, átfogó kutatási projekt kísérleti programjának előkészítéséhez, amely kulcsfontosságú a végső kísérleti konfigurációk meghatározásában. Projektvezető: Gobesz Ferdinánd-Zsongor (2024. november 1. – 2025. április 30.)

4.3. Homloklemez acéloszlop és acélgerenda, valamint acéloszlop és öszvérgerenda közötti kapcsolatok numerikus vizsgálata és kísérleti programtervének kidolgozása. A pályázott kutatás a 2024–2025 tanévben elkezdett, korábbi projekt keretében elvégzett vizsgálatok folytatása. A kutatási projekt során acéloszlop és acélgerenda, illetve acéloszlop és öszvérgerenda közötti félmerev, homloklemez kapcsolatok numerikus elemzése fog történni ABAQUS szoftverben, valamint egy kísérleti programterv kidolgozása, amely a numerikus modellek jövőbeli validálását készíti elő. Projektvezető: Nagy Zsolt (2025. november 1. – 2026. április 30.)

5. Alkalmazott analitikaikémia-kutatások. Az alkalmazott analitikai kémiai kutatások keretében a módszerfejlesztés érdekében különböző anyagokban vizsgálják a szerves vegyületeket és fémtartalmakat. Projektvezető: Csavdári Alexandra. A projekt keretében az alábbi kutatások valósulnak meg:

5.1. Statisztikai módszerek és indikátorok a kísérleti adatok feldolgozásában és értékelésében – esettanulmányok. Jelen kutatás célja, hogy különböző statisztikai

eszközöket és azok paramétereit használja három kísérleti adatbázis elemzéséhez, amelyek mindegyike más-más szemszögből történik. Céljaink: (1) a röntgenfluoreszcenciát élelmiszerminták elemelési módszereként értékelni; (2) egy komplex szennyezés-mentesítési folyamatot leíró, legmegfelelőbb fizikokémiai modellek azonosítása és (3) „fekete doboz”-modellek létrehozása, tesztelése és validálása egyes növényi kivonatok minőségének leírására, azok előállítási körülményeinek függvényében. Projektvezető: Csavdári Alexandra (2024. november 1. – 2025. április 30.)

5.2. Új Schiff-bázis-típusú platina- (II) komplexek tesztelése tumorelles hatás szempontjából. A platinatartalmú citosztatikumok, a rák kezelésében való felhasználásuk ellenére, szűk hatásspektrummal, szerzett rezisztenciával és toxicitással rendelkeznek. Ezek a hátrányok arra késztetnek, hogy új, jobb rákellenes hatással és kevesebb mellékhatással rendelkező gyógyszereket fejlesszünk ki. A Schiff-bázis ligandumokkal alkotott fémkomplexeit tanulmányozták már rákellenes hatásuk miatt, de a platina- (II) származékokról kevés adat áll rendelkezésünkre. Itt ezen leírásnak megfelelő származékokat vizsgálnánk, potenciális rákellenes hatásuk szempontjából. Projektvezető: Virág Piroska (2024. november 1. – 2025. április 30.)

5.3. A szennyezett vizek fitoremediációja vízinövényekkel. A jelen kutatás célja annak vizsgálata, hogy a *Salvinia natans* és az *Eichhornia crassipes* vízinövények milyen mértékben képesek a szennyezett vizek pH-értékének szabályozására. Emellett a kutatás során felmérjük a növények abiotikus stresszfaktorokra adott választ biokémiai paraméterek alapján, mint például a fotoszintetikus pigmentek és az antioxidáns-vegyületek tartalma. Projektvezető: Csavdári Alexandra (2025. november 1. – 2026. április 30.)

5.4. Új thiazolyl-methyl-thio-thiadiazolyl-quinazolone komplexek tumorelles hatásainak vizsgálata mellráksejtvonalakon. Kemo- és sugárterápiák, a rák kezelésének alappillérei. Legfőbb hátrányuk a normál sejtek károsítása, a toxicitás, valamint a mellékhatások és a rezisztencia kialakulásának kockázata. A thiazolyl- és thiadiazolyl-heterociklusok több rákellenes szerben jelen vannak, a sejtmembránon való könnyű átjutásuknak és in vivo stabilitásuknak köszönhetően. A quinazolone-származékok képesek leállítani a sejtciklust, és apoptózist indukálni, valamint befolyásolhatják a sejtek sugárérzékenységét. Két, új, ezen származékokat tartalmazó vegyület hatásait vizsgáltuk mellráksejtvonalakon. Projektvezető: Virág Piroska (2025. november 1. – 2026. április 30.)

6. Matematikai és informatikai kutatások. A gazdasági, mérnöki vagy más jellegű gyakorlati feladatoknak széles köre vezethető vissza az operációkutatás területén vizsgált optimalizálási problémákra. A kutatás az útkövető algoritmusok körére vonatkozik. A távlati cél az, hogy egy olyan bonyolult szoftverrendszert dolgozzunk ki, amely lehetőséget teremt az egyes algoritmusok összehasonlítására is. Projektvezető: Darvai Zsolt. A projekt keretében az alábbi kutatás valósul meg:

6.1. Magfüggvényekre alapozott belsőpontos algoritmusok súlyozott lineáris komplementaritási feladatokra. A kutatás olyan sajátos lineáris komplementaritási feladatokra vonatkozik, amelyben a komplementaritási feltétel súlyozott formában van jelen. A feladatokat belsőpontos algoritmusokkal oldjuk meg, melyben a keresési irányokat magfüggvények segítségével határozzuk meg. Numerikus eredményeket

mutatunk be egy, Python programozási nyelvben írt kód segítségével. Projektvezető: Darvay Zsolt (2024. november 1. – 2025. április 30.)

6.2. Súlyozott lineáris komplementaritási feladatokra vonatkozó keresési irányok elemzése. A kutatás olyan speciális lineáris komplementaritási feladatokkal foglalkozik, amelyekben a komplementaritási feltétel súlyozott alakban jelenik meg. A feladatok megoldására belső pontos algoritmusokat alkalmazunk, amelyeknek keretében a keresési irányokat algebrai átalakításra alapozott technikákkal vagy magfüggvények segítségével határozzuk meg. A módszerek hatékonyságát olyan alkalmazással igyekszünk igazolni, amelyet Python nyelven fejlesztünk. Projektvezető: Darvay Zsolt (2025. november 1. – 2026. április 30.)

7. Agrártudományi kutatások

7.1. Háromszéki őszibúza-állományok betakarított szemtermésének gyommagfertőzőtségi vizsgálata. A búzaszemtermések gyommagfertőzőtségének vizsgálata kulcsfontosságú a mezőgazdasági termelés hatékonyságának növelése, a termék minőségének biztosítása, valamint a fenntartható gazdálkodás érdekében. A gyommagfertőzőtség a betakarított termésben jelen lévő gyommagvak mennyiségére és faji összetételére utal, és több szempontból is jelentős hatással lehet a termesztési folyamatokra. Eredményeinkkel várhatóan közvetetten fényt derítünk Háromszék térség őszibúza-állományainak gyommagfertőzőtségére, és technológiai javaslatokat fogalmazunk meg a termesztők számára ezen növényállományok hatékonyabb, integrált gyomszabályozására vonatkozóan. Projektvezető: Molnár Katalin (2024. november 1. – 2025. április 30.)

7.2. Folytontermő szamócafajták vizsgálata talaj nélküli termesztési mód alkalmazása során. A tervezett vizsgálat során a szamóca termesztés extraszezonálisát biztosító folytontermő szamócafajták adaptációs vizsgálatát végezzük talaj nélküli termesztési rendszerben. A vizsgálat során értékeljük a fajták növekedési erélyét, gyümölcsminőségi jellemzőit és a gyümölcsök beltartalmi sajátosságait, a fajták növényenkénti terméshezamát és jövedelmezőségét. A termesztési értéket meghatározó jellemzőkön túl, fontosnak tartjuk a fajták fogyasztói megítélését, ezért célunk érzékszervi bírálatot végezni, mely során értékelni kívánjuk a gyümölcsök küllemét, színét, illatát, ízét, állományát és összhatását. Projektvezető: Bandi Attila (2024. november 1. – 2025. április 30.)

7.3. Talajkondicionáló anyagok hatásának vizsgálata magas agyagtartalmú talajok víz-, levegő- és hőgazdálkodásának javítása szempontjából. A kutatás célja szerves és ásványi talajkondicionáló anyagok hatásának vizsgálata a talaj víz-, levegő- és hőháztartására. A kísérlet során különböző kondicionáló talajra gyakorolt fizikai hatásait elemezzük, összehasonlítva azok talajjavító képességét. Az eredmények hozzájárulnak a fenntartható talajhasználat és klímaadaptív mezőgazdaság fejlesztéséhez. Projektvezető: Fazakas Csaba (2025. november 1. – 2026. április 30.)

C) Az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Osztály kutatási projektjei

1. Ozanimod-enantiomerek királis elválasztása kapilláris elektroforézissel. A szklerózis multiplexekben használt ozanimod királis vegyület, amely egyetlen aszimmetriacentrumot tartalmaz. A két enantiomer közül csak a farmakológiailag aktívabb

S-enantiomer van forgalomban, enantiomertiszta formában. Emiatt a gyógyszerügyi hatóságok megkövetelik, hogy ezen hatóanyag esetén enantiomertisztasági vizsgálatot végezzenek. A kutatási projekt célja egy gyors és olcsó, kapilláris elektroforézisen alapuló módszer kifejlesztése, az ozanimod királis elválasztása céljából. Projektvezető: Szabó Zoltán-István (2024. november 1. – 2025. április 30.)

2. Redukált és oxidált glutation (GSH, GSSG) meghatározása zöldségekből, gyümölcsökből és étrend-kiegészítőkből HPLC-UV/VIS-módszer segítségével. A GSH kiemelkedő szerepet játszik a szervezetben az oxidatív stressz csökkentésében, ezért a növényi eredetű források GSH-tartalmának vizsgálata releváns lehet az egészséges étrend szempontjából. A kutatás során különböző növényi minták és étrend-kiegészítők GSH- és GSSG-tartalmát határozzuk meg nagy teljesítményű folyadékkromatográfiás (HPLC-UV/VIS) módszerrel. Ez a meghatározás segít felmérni a vizsgált gyümölcsök, zöldségek és GSH-tartalmú termékek antioxidáns-kapacitását. Projektvezető: Májai Erzsébet (2024. november 1. – 2025. április 30.)

3. Metformintartalmú hidroxipropil-béta-ciklodextrin nanoszálak előállítás és vizsgálata. A kísérletes munka célja olyan hidroxipropil-béta-ciklodextrin (HP- β -CD) alapú nanoszálak előállítása elektroszpinning módszerrel, amelyek metformin-hidrokloridot tartalmaznak hatóanyagként, valamint azok szerkezeti és hatóanyag-leadási tulajdonságainak vizsgálata. A metformin egy széles körben alkalmazott antidiabetikum, de ígéretes lehet a diabéteszes lábszárfekélyek kezelésében, a sebgyógyulást elősegítő hatása miatt. Projektvezető: Sipos Emese (2025. november 1. – 2026. április 30.)

4. Inzulinanalógok meghatározása kapilláris elektroforézissel. Az inzulinanalógok analitikai vizsgálata kulcsfontosságú a gyógyszerminőség-biztosításban. A kapilláris elektroforézis gyors és hatékony módszert kínál ezen peptidek vizsgálatára. Kutatásunk célja különböző bevonatú kapillárisok (anionos és kationos) alkalmazásával a pufferösszetétel, pH, szerves oldószer és ciklodextrin-adalékok hatásának vizsgálata az elválasztás hatékonyságára. Reményeink szerint az általunk kifejlesztett módszer alkalmas lehet az inzulinanalógok stabilitásának vizsgálatára. Projektvezető: Szabó Zoltán-István (2025. november 1. – 2026. április 30.)

Egyéni, ösztöndíjas kutatás az EME Orvos és Gyógyszerésztudományi Szakosztály pályázati program keretében:

1. Alföldi Ingrid-Tünde: *A gyermekláncfű fitoterápiás alkalmazása.*
2. Antal Imola-Katalin: *iNOS2- és Arg1-génexpresszió vizsgálata carotis és femoralis ateroszklerózisban.*
3. Bóné Márta-Ildikó: *A sportolók sportteljesítményének javítása érdekében használt termékek.*
4. Crăciun Gabriella: *A főzés során felszabaduló mérgező anyagok.*
5. Csomor-Márk Boglárka: *A rheumatoid arthritis biológiai terápiájára adott klinikai válasz előrejelzésének kezdeti, prediktív tényezőinek vizsgálata – retrospektív kohorsztanulmány.*
6. Demeter Tímea: *A reprodukció genetikai etikai vonatkozásai az új lehetőségek tükrében.*

7. Kinda Andrea: *Nanorostok alkalmazása sebek kezelésében, inzulint mint hatóanyagot felhasználva.*
8. Kinda Andrea: *Bioterápiás célra használt gyógyszeres szálak előállítása és vizsgálata.*
9. Kiss Anita: *A parabének bőrön keresztüli permeabilitásának vizsgálata Franz diffúziós cellával.*
10. Kovács Béla: *Az orális antidiabetikumok biológiai hatásainak vizsgálata csontépítő sejt kultúrákon.*
11. Májai Erzsébet: *A függőségekben alkalmazott gyógyszeres terápiák.*
12. Márton Krisztina: *Gyermekgyógyászatban alkalmazott, ibuprofent és paracetamolt tartalmazó, réteges, orodiszperz tabletták formulálása.*
13. Rencz Ingrid-Vivien: *Nanorobotok felhasználása a rákellenes célzott terápiában.*
14. Székely-Szentmiklósi Blanka: *Aptamerrel funkcionalizált mikrokapszulák mint célzott terápiában alkalmazott adagoló rendszerek.*
15. Veress Boglárka: *Kéntartalmú dermatokozmetikai termék fejlesztése.*